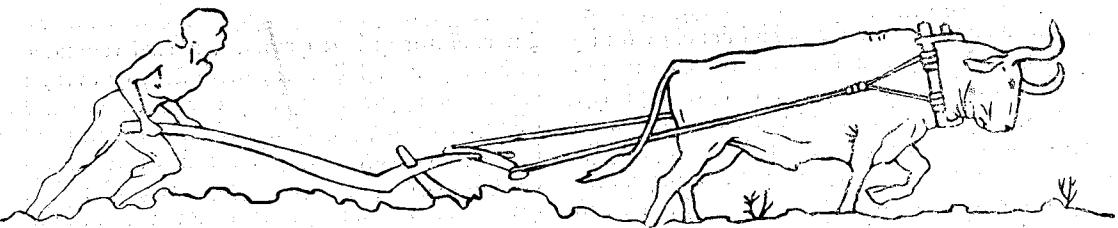




ΛΑΙΟΣ

ΚΥΒΕΛΗ ΑΔΡΙΑΝΟΥ

ΣΚΙΤΣΟ ΘΑΛΕΙΑΣ ΦΛΩΡΑ ΚΑΡΑΒΙΑ



# ΠΑΝΔΘΗΝΑΙΔ

ΕΤΟΣ ΙΑ' 30 Α-  
ΠΡΙΔΙΟΥ 1911

## ΤΑ ΣΤΕΦΑΝΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΕΘΑΜΕΝΗΣ

Οι Κερκυραίοι χωρικοί μπορεῖ νὰ μὴν ἥναι τὰ πολὺ-πολὺ ἀνθρωποι τῶν ἔργων, εἰς τὰ λόγια δμως κανεὶς δὲν τοὺς μπορεῖ εἶναι, χωρὶς ἀμφιβολίαν, οἱ πειρακτικῶτεροι Ἑλληνες. Καὶ στοχασθῆτε, Κύριοι μου, δτι, ἐν ᾧ ἔχουν τόσην ἔξυπνάδα εἰς τὴν δμιλίαν των, θεωροῦνται ἀπὸ τοὺς ἀμαθεστέρους χωρικοὺς τῆς πατρίδας μας· ἀν ἐγνώριζαν λοιπὸν καὶ γράμματα, θὰ ἥσαν βέβαια οἱ ἀστειότεροι ἡ καὶ οἱ σοφώτεροι — τὸ ἵδιο εἶναι — ἀνθρωποι τοῦ κόσμου. Γι' αὐτὸ κ' ἐγώ, ἐν ᾧ εἰς τὰς ἔξεινωπα τίσμένας πόλεις τῆς Ἑλλάδος μας γυρίζω μὲ τὸ φανάρι τοῦ Διογένους γιὰ νὰ εὔρω ἀνθρωπον νὰ φωτισθῶ, τὸ σύννω πάντοτε, δταν πηγαίνω εἰς τὰς ἔξοχὰς τοῦ τόπου μου, μὲ τὴν ἀπόλυτὴν πεποίθησιν δτι δ πρῶτος χωρικὸς ποὺ θὰ συναντήσω δὲν θά με κάμη νὰ τὸ ξανανάψω. Καὶ αὐτὸς εἶναι καὶ δ λόγος πού με ὀναγκάζει, δταν «ἀνθρωπον ζῆτῶ», νὰ τρέχω μὲ κλειστὰ μάτια νὰ τὸν ενδρίσω εἰς τὰ χώρια τῆς πατρίδας μας, τὰ μακρινώτερα, ἀν ἥναι δυνατόν... Πολλοὺς τέτοιους χαριτωμένους χωρικοὺς θὰ μού ἥτον ἀρκετὰ εὔκολο νὰ σᾶς ἀραιάσω ἔδω. Περιορίζομαι δμως νὰ σᾶς συστήσω ὡς ἔνα ἀπὸ τοὺς καλύτερους φίλους μου τὸν κύριο Σταμάτη τοῦ Θανάση, κουμπάρον μου (ἔνας δεύτερος ἔξαδελφός μου τοῦ εἶχε βαπτίσει κάποιον ἀνεψιόν), καλόκαρδον ἀνθρωπον καὶ ἀστειότατον, πρὸ πάντων δταν ἥτο καθ' ὀλοκληρίαν ἀπένταρος. Καὶ ἐπειδὴ δ κύριο Σταμάτης τέτοιο πρᾶμα ἐπάθαινε πολὺ συχνά, ἥτον δ εὐθυμότερος χωρικὸς ποὺ ἐγνώρισα εἰς τὴν ζωήν μου καὶ, νὰ σᾶς πῶ, τὸ φιλοσοφικῶτερο μυαλὸ ποὺ ἀνεκάλυψα εἰς τὸ ἔλευθερο καὶ πρωτότυπο Ἑλληνικὸ βασίλειο παρ' ὅλην τὴν ὁγραμματωσύνην του. «Κουμπάρε, μοῦ ἔλεγε πολλὲς φορὲς σοβαρὰ - σοβαρὰ δ παμπόνηρος, τόσους παράδεις κερδίζεις, τόσα γράμματα ξέρεις, καὶ δὲν ξέρεις διόλου νὰ ζῆς χωρὶς

καὶ πέρα τοὺς συγχωριανούς του, ἀκριβῶς διότι ἔκεινο ποὺ ἐθεωροῦσαν ὡς πολὺ δύσκολον ὁ κὺρος Σταμάτης τὸ ἔξηγοῦσε ὡς κοινότατο φαινόμενον. Καὶ κατώρθωνε ἀληθινὰ θάυματα μὲ τὴν φυσικότητα ποὺ ἔβλεπε καὶ τὰ πιὸ ἀφύσικα συμβάντα. Γι' αὐτὸ κ' ἔγῳ ποὺ τὸν ἔγγωρίζα ἀπὸ μικρὸ παιδί, ὅταν ἔλεγε, μὲ τὴν μεγαλύτερην ἀφέλειαν καὶ πειστικότητα μαζί, τὰ πιὸ ἀλλόκοτα πράματα τοῦ κόσμου, ἔσκαζα στὰ γέλοια, ναί, ἀλλὰ καὶ δὲν ἔπαραξενεύόμονα καθόλου, διότι ἀπὸ τὸ στόμα του ποτὲ δὲν ἔβγαινε λόγος ποὺ νὰ μὴν εἴχε καὶ τὸν λόγον του καὶ νὰ μὴν προσήρχετο ἀπὸ τὴν εἰλικρίνειαν τῆς καρδιᾶς του. Καὶ αὐτὸ ἦτο καὶ τὸ μυστήριο τῆς δημοτικότητός του μεταξὺ τῶν συγχωριανῶν του καὶ τοῦ θαυμασμοῦ μου πρὸς τὸν ἀμόρφωτον αὐτὸν κουμπάρον μου, διὰ τὸν δόποιον ἀσφαλέστατα ἥμποροῦσα νὰ λέγω: «Ἴδε ἀληθῆς Ἐλλην, χωριάτης μάλιστα, ἐν φ δόλος οὐκ ἔστι!»

Παρ' ὅλα ταῦτα, Κύριοι μου, μιὰ φορὰ ἀπατήμηκα οὐκτρά, ἀκριβῶς ἔκει ποὺ ἐνόμιζα διὰ ὁ κύρος Σταμάτης ἥθελε νάστειευθῆ μὲ τὸν πιὸ παράδοξον τρόπον εἰς βάρος ἐνὸς κάποιου Βασιλάκη. Ἔνθυμοῦμαι λοιπὸν διὰ μίαν καλοκαιρινὴν ἥμέραν, κατὰ τὸ δειλινό, ἐκαθόμουνα ἔσπλασμένος μὲ τὸν φίλον μου χωρικὸν κάτω ἀπὸ ἔνα γηραλέο πλατάνι τοῦ χωριοῦ του καὶ τὰ λέγαμε καὶ «χά! χά! χά!» ἔγῳ σκασμένος στὰ γέλοια ἀπὸ τὰ λόγια του, καὶ δός του αὐτὸς σοβαρὰ-σοβαρὰ ὅλο καὶ ἀστεῖα τὸ ἔνα νοστιμώτερον ἀπὸ τᾶλλο. Καὶ ἡ γύρω μας ἥμερωτατη φύσις ἐφάνταξε καὶ αὐτὴ πιὸ φαιδρόγελη εἰς τὴν ἀφονικήν της μεγαλοπρέπειαν καὶ ἀπολαυσικότερη ἀπὸ κάθε χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν καὶ τῶν εὐτυχεστέρων ἀκόμη στιγμῶν τῆς ζωῆς μας. Ὁ ἥλιος — διὰ καὶ ἔβασιλενε, καὶ ἀπὸ τὸ μέρος δπου ἐκαθόμαστε ἔβλεπαμε δλο τὸ χωριό νὰ κουλουριάζεται γύρω μας καὶ νὰ σχηματίζῃ πελώρια χλωρότατα στεφάνια τὸ ἔνα πίσω ἀπὸ τᾶλλο πλεγμένα ἀνάκατα μὲ μύρτα καὶ ἀγριόδάφνες καὶ λιβανόχορτα, μὲ ὄμιτελοκλώναρα καὶ κυπαρισσόκλαδα καὶ πρασινάδες κατακεντημένες μὲ πολυχρώματες διαμαντόπετρες ἀπὸ μαργαρίτες καὶ παπαρούνες, ἀπὸ κρύνους καὶ τριαντάφυλλα. Καὶ ὅπιας ὁ ἥλιος εἰς τὴν δύσιν του ἐφιλοῦσε τὸ πολυστέφανο τοῦτο διάδημα τῆς φύσεως μὲ δλόθερμες καὶ κατοκόκκινες ἀκτῖνες σᾶν νὰ τὸ ἀποχαιρετοῦσε πολυπόθητα, ἔβγαιναν ἀπὸ τὰ λουλουδιασμένα λειβάδια τοῦ χωριοῦ εὐωδιασμένες ἀναθυμιάσεις καὶ ἀνέβαιναν ὡς ἐσπερινὸ θυμιάμα κατευδώσεως πρὸς τὸ καταπόρφυρον ἀστέρι ποὺ ἔχανετο, καὶ τοῦ ἐδοξολογοῦσαν τὸ μεγαλοφάνταστο βασίλεια μὲ πολυποίηλης μελῳδίας κελαδήματα μυριάδες τὰ ἀμέριμνα πουλάκια τῶν ἀγρῶν. Καὶ ταιριαστὰ

μὲ τές χαριτωμένες ψαλμωδίες των ἑσουσούριζαν ἐδῶ ποταμάκια φειδωτά, κ' ἔκει νεροκάλαμα ποὺ ἀνεβοκατέβαζαν τές σιταράτες φρύντες των εἰς τὸ ἔλαφορότατο χάιδεμα τῆς πουσουλένιας αὔρας. Καὶ οἱ γρύλοι καὶ τὰ ἀτελέστερα μαμούδια τῆς νυκτός, μαγεμένα καὶ αὐτὰ ἀπὸ τὴν εὐφρόσυνην ἥμερότητα τῆς φύσεως τὸ καλοκαιρινὸ ἔκεινο δειλινό, κατευώδωναν πρόθυμα μὲ τὰ ταπεινά των τρηδονίσματα τὸν φωτοδότην καὶ ζωοπάροχον πατέρα τῆς γῆς, ἀφονικὴ καὶ αὐτὰ δυσαρμονία εἰς τὸ πολύκοσμο καὶ πολυδιάδαλο βασίλειο τῆς δημιουργίας... Καὶ τόση ἀνέκφραστη ἀπόλαυσις ἐπλημμύριζε τὴν καρδιά μου ἀπὸ τὴν μαγικὴν ἔκεινην ὀραιότητα τοῦ μεταμορφωμένου χωριοῦ κατὰ τὸ βασίλεια τοῦ ἥλιου, ὃστε σιγὰ-σιγὰ είχα εχεάσει πιὰ διὰ τὸν πλάι μου εὐρίσκοτεο δ ἕκατης τῆς Σταμάτης τοῦ Θανάση, κ' ἐν φ αὐτὸς ὑπάρχειν τὸν διαγωγὴν την ποτε χρήσατε τὸν παραπονιέται πόδες δὲν καταδέχεσαι πιὰ νὰ πατήσῃς στὸ φτωχικὸ μας. Ἔρχεσαι σήμερα τὸ μεσημέρι νὰ φάς μαζί μας; Αὐτὴ κ' ἔγῳ θάμαστε, δπως πάντα!... Ελα καὶ θὰ χαρῇ πολὺ νὰ σὲ δη... — Καλά, Βασιλάκη μου, ἔχομαι!... Καὶ γιὰ ποὺ είσαι τώρα;

— Επειτα δ ἕκατης τῆς Σταμάτης ἔξηκολούθησε τὴν διαγωγὴν καὶ αὐτήροτητα, ὃστε ἀκούσιως μου ἐφώναξα: «Ἄ! ἄ!, ἐν φ αὐτὸς μού ἐψιθύρισεν ἐπιτακτικά: «Σάπα!»

— Η ἔκπληξίς μου ἀπὸ τὴν διαγωγὴν αὐτὴν τοῦ φίλου μου ἦτο τόση, ὃστε εἰς δλο τὸ διάστημα τῆς διμιλίας του μὲ τὸν Βασιλάκη καὶ ἀρκετὴν ὕδωραν κατόπιν είχα μείνη μάρμαρο, ἀφωνότερος καὶ ἀπὸ δταν ἐθαύμαζα, δλίγο προτοῦ νὰ σκοτεινιάσῃ, τὴν ἀλησμόνητην εἰκόνα τοῦ χωριοῦ του μέσα εἰς τὸ ἔνδοξο βασίλεια τοῦ ἥλιου... .

— Επειτα δ ἕκατης τῆς Σταμάτης ἔξηκολούθησε τὴν διαγωγὴν διμιλίαν του μὲ τὸν συγχωριανόν του με τὸν Βασιλάκη αὐτὸν ποτέ μου — ναί, μὰ τόνομα τοῦ Θεοῦ! — ποτέ μου δὲν πείραξα, καὶ πάντα τὸν σεβάστηκα περισσότερον ἀπὸ τὸν ἔαυτό μου — κι ἀπὸ τὸν ἔαυτό σου βέβαια, καὶ μὴ πρὸς πακοφανισμό σου!

— Κουμπάρε μου, ἀπήντησε τώρα μὲ ἐπιτακτικὸν τὸν εἰλικρινείας δ ἕκατης Σταμάτης, μ' ὅλον τὸν κόσμο μπορεῖ νὰ χωρατεύω, μπορεῖ κανένα νὰ μὴν ἔχτιμῷ, ἀλλὰ μάθε πῶς τὸν Βασιλάκη αὐτὸν ποτέ μου — ναί, μὰ τόνομα τοῦ Θεοῦ! — ποτέ μου δὲν πείραξα, καὶ πάντα τὸν σεβάστηκα περισσότερον ἀπὸ τὸν ἔαυτό μου — κι ἀπὸ τὸν ἔαυτό σου βέβαια, καὶ μὴ πρὸς πακοφανισμό σου!

— Γελοῖος ποὺ φαίνεσαι, καῦμένε Σταμάτη, σταν σοβαρεύεσαι στάληθινά!

— Αμαρτάνεις, κουμπάρε μου, νᾶστειεύεσαι μὲ τὸν ἀληθινὸν ἔρωτα, καὶ μὲ πληγώνεις κατάκαρδα μὲ τὴν πρόστυχη γλῶσσά σου, μοῦ εἶπε πικρὰ δ ἐντελῶς τώρα διαγωγῆστος γιὰ μένα κύρος Σταμάτης.

— Η διαγωγὴ του αὐτὴ μ' ἔκαμε νὰ μὴν ἔρω πιὰ τί νὰ ὑποδέσω, καὶ περιέργεια ἔξαιρετικὴ μ' ἐκυρίευσε νὰ μάθω δλην τὴν ἀλήθειαν. Τοῦ ἀπήντησα λοιπόν:

— Κουμπάρε μου, ἀν καὶ φοβοῦμαι πῶς μοῦ παίξεις κανένα παιγνίδι ἀπὸ τὰ συνηθισμένα σου...

— Αφησε τώρα αὐτὲς τὲς βλακεῖς! μοῦ ἐφώναξε διακόπτων με ἀποτομώτατα. Σοῦ ἔαναλέω πῶς δὲν πρέπει νὰ γελᾶς μὲ τὸν ἀληθινὸν ἔρωτα!...

— Ποιόν ἔρωτα, χριστιανέ μου; Παραλογίζεσαι καὶ μὲ βρίζεις κι δλα, χωρὶς νὰ σὲ προσβάλω διόλου! Ἀλήθεια, δὲν είσαι στὰ καλά σου ἀπόψε καὶ λυποῦμαι πολὺ γιὰ τὴν ἐκτίμησι ποὺ ἔτρεφα γιὰ σένα...

— Λυπᾶσαι κ' ἔχεις δίκιο· δὲν εἰνερες διμως τὴ ζωὴ τῆς Πεδαμένης καὶ τοῦ Βασιλάκη τῆς, θάχνυνες πικρὸ δάκρυ γιὰ τὴν κορροϊδία ποὺ μοῦ πατεῖς τώρα...

— Νὰ μοῦ τὴν διηγημῆσις καλέ μου ἀνθρωπε, κι ἀν κατολάβω πῶς δὲν ἀστειεύσαι — καὶ τί σοῦ φταίω γὼ ποὺ πάντοτε σὲ γνώρισα νὰ περιγελᾶς καὶ ζωντανὰ καὶ πεθαμένα; — τότε, κύρος Σταμάτη μου, θὰ σὲ παρακαλέσω μ' δλη μου τὴν δαμάση μὲ προσποιητὴν εἰδωνείαν:

— «Ε! κουμπάρε μου, μυστήριο ἀλήθεια ποὺ είναι δ ἀνθρωπος!...

— «Αν ἦναι καθάση τὴν δρεξι αὐτὴ ἡ ιστορία καὶ σταν σκασασ στὰ γέλοια. Ο κύρος Σταμάτης διμως μὲ τρόπον ἀγριον καὶ πρωτοφανῆ γιὰ μένα μὲτα τοῦ ποτε χωρικὸν εὐχαρίστησιν.

— Βλέπεις; είσαι ή δὲν είσαι νόστιμος; "Υστερα  
ἀπὸ τρεῖς ὥρες θάζουμε μεσάνυχτα κ' ή ἀφεν-  
τειά σου γιὰ μεσημέρι τὰ λογαριάζεις! . . .

— "Εχεις δίκιο, σου λέω! Δὲν ξέρεις τί σου  
γίνεται δύμως, καὶ γι' αὐτὸ μὲ πέρονεις καὶ γιὰ  
θεότερολλον αὐτὴν τὴ στιγμή! "Α! πρέπει νὰ σου  
βγάλω μία καὶ καλὰ αὐτὴν τὴν ἰδέα καὶ νὰ σου  
δώσω κ' ἔνα καλὸ μάθημα νὰ μὴν ἀστειέσαι  
ποτὲ μὲ τὸν ἔρωτα ποὺ ὅλα τὰ στραβὰ μπορεῖ  
νὰ τὰ κάνῃ ίσια! "Ακούε λοιπόν!: "Ο Βασιλάκης  
αὐτὸς ποὺ εἰδες εἶναι δι πιὸ δύστυχος ἄνθρωπος  
τοῦ κόσμου κι δι πιὸ εὐτυχισμένος μαζί! . . .  
Μήν παραξενεύεσαι, σου λέω, μὴ χαμογελᾶς! . . .  
Πρέπει νὰ ξέρῃς λοιπὸν πῶς στὰ νειάτα του —  
θᾶναι τώρα καμιὰ εἰκοσαριὰ χρόνια — ἀγάπησε  
κι ἀγαπήθηκε βαθειὰ ἀπὸ μιὰ χωριατοπούλα,  
τὴ Λώλα τὴ λωλή, δπως τὴν φωνάζαμε δλοι  
γιὰ τὲς παιδιακίσεις καὶ χαριτωμένες παραξενιές  
της. "Η Λώλα μας ἡ λωλή ἦτον ἡ εὐτυχία καὶ  
τὸ καμάρι τοῦ σπιτιοῦ της, ὁμορφη στὴν ἀνοι-  
ξιάτικη παρθενιά της σὰν μπουμπούκι. "Απρι-  
λιάτικης τριανταφυλλᾶς καὶ λυγερὴ σὰν τρυφερὸ  
φοδοκάλαμο. "Όλο τὸ χωριό μου — καὶ πρῶτος  
ἔγω — τὴν λατρεύαμε γιὰ τὴν ἀφταστη καλω-  
σύνη της καὶ τὴν θαρρούσαμε οἱ στεφανωμένοι  
σὰν παιδί μας, οἱ ἐλεύθεροι σὰν ἀδελφοῦλά μας,  
σὰν νεραΐδα ποὺ μᾶς ἔδιωχνε τὲς στενοχώριες τῆς  
Ζωῆς μὲ τὴν παρουσία της καὶ μᾶς χαροποιοῦσε  
μὲ τὴν ἀκατάπαυστη καλοκαρδοσύνη της. "Ομοιος  
της στὴ χάρη καὶ στὴν ἀγαθότητα ἔνας ἦτον:  
δι Βασιλάκης, τὸ κουμπαρόπουλό μου. Κανένα  
δὲν πίκρανε στὸ χωριό μας, κανένας δὲν τὸν  
μισοῦσε, δὲν καὶ δλοι μας τὸν ζηλεύαμε, γιατὶ  
γνωρίζαμε πῶς εἶναι δ συμπαθητικὸς κι δ ἀγα-  
πημένος τῆς Λώλας τὴς λωλῆς. Σὰν δίδυμα  
ἀδελφάκια μεγαλώσανε μαζὶ δ ἔνας μὲ τὸ σπίτι  
του παράπλευρα τῆς ἄλλης καὶ φουντώνανε  
στὴν ὁμορφιά καὶ στὴν ἡμερωσύνη σὰν δυὸ  
γαλάζιοι κρίνοι φυτευμένοι στὴν ἴδια γλάστρα,  
καταποτισμένοι πάντα μὲ τῆς ἀγάπης τὸ ἀνθό-  
νερο κι ἀδιάκοπα καταδιψαμένοι ἀπὸ τὴ θερ-  
μότητα τῆς ἔρωτικῆς των φλόγας. Οἱ γονειοὶ  
καὶ τῶν δύο τοὺς κρυφοκαμαρώνανε καὶ, πολὺ  
προτοῦ νὰ τοὺς ζητήσουν τὴν ἔδεια νὰ στεφα-  
νωθοῦν, αὐτοὶ τὸ εἶχανε κι ἀποφασίσει κι δλα,  
καὶ μόλις ξεφυτρώνανε στὰ δρόδινα μάγουλα  
τοῦ Βασιλάκη μας τὰ χνούδια τῆς νεότητας καὶ  
μόλις σὰν πρωτοφύτευτης μηλιάς μεστώνανε  
τὰ φοδοχρώματα μῆλα τοῦ κόρφου τοῦ μοσχο-  
βολάτου τῆς Λώλας τῆς λωλῆς — γινήκανε κ' οἱ  
ἀρραβώνες των μὲ τὲς εὐχές καὶ τοῦ χωριοῦ  
ποὺ τοὺς γιόρτασε μὲ γλέντια καὶ τραγούδια καὶ  
χορούς. Σύντομα θὰ γινότανε καὶ τὰ στεφανώ-  
ματα καὶ κάνανε χίλιες δυὸ προετιμασίες οἱ  
γονειοὶ τους. "Άλλα — ἄχ! κουμπάρε μου, τί<sup>1</sup>  
εἶναι αὐτὸς δ κόσμος! "Η χαρά μας μοιάζει μὲ

τὴ σαπουνόφουσκα ποὺ δοσο πέρονομε τὸν  
ἀνασασμό μας βαθύτερα γιὰ νὰ τὴν βγάλουμε  
πιὸ μεγαλόπρεπη καὶ λαμπρότερη στὸ φῶς τοῦ  
ἡλιου, τόσο πιὸ εὔκολα καὶ γληγωρότερα θὰ  
σκάσῃ μονάχη της, θαρρεῖς, καὶ τὸ ἵδιο μας  
φύσημα ποὺ τὴν γέννησε, τὸ ἵδιο στὸ ἔειδύμα-  
σμά του καὶ τὴν ἀποσθύνει! . . . "Ἄς ήναι! . . .  
Λίγες μέρες λοιπὸν προτοῦ νὰ γίνουν οἱ γά-  
μοι, η Λώλα ἔπεσε στὸ κρεβάτι τοῦ θανάτου.  
Μιὰ φοβερὴ ἀρρώστια, ἀφάπικη εὐλογιά — δξω  
ἀπὸ δῶ! — ἄψε - σῆνε εἰχε μαράνει τὸ ἀνοι-  
ξιάτικο αὐτὸ τριαντάφυλλο, κι ὁμοιαζε ἡ δύσ-  
τυχη παρθένα σὰν τὴν ὕριμη καὶ φουντω-  
μένη ἐλιὰ ποὺ ἔκει ποὺ τὰ φύλλα της τὰ τρα-  
γανὰ μαυρειδεὰ γυαλίζουν σὰν βερνικωμένα  
κ' οἱ καρποὶ της ἀντίτιζουν ὀκάριμη σὰν ἀσπρο-  
πράσινες μυριάδες ἀπὸ πολύτιμα πετραδάκια  
κατακεντισμένα στὸ λυγερώτατο κορμί της κ' εἶναι  
χαρὰ ἡ θέα της καὶ παρηγοριὰ τοῦ φτωχοῦ χω-  
ρικοῦ δι πλοῦτος τοῦ καρποῦ της — διὰ μᾶς,  
ποὺ λέσ, τὸ καταραμένο σκουλοῦκι ξεραίνει τὲς  
τρυφερὲς φίλες της καὶ κιτρινίζουν μονχια-  
σμένα τὰ φύλλα της καὶ σταφιδιάζουν τὰ πολύ-  
τιμα πετραδάκια τῶν κλώνων της καὶ τὰρα-  
χνούφαντα ἔχφλοια των κολλοῦν σὰν ξαφωμένο  
πετοὶ μὲ τὰ μαραγκιασμένα πιὰ κοινούτσια των  
καὶ δλο τὸ χαριτωμένο δεντράκι μοιάζει τώρα  
σὰν σκελεθρωμένο κουφάρι ποὺ στέκονται κολ-  
λημένες κατὰ πάνω του ἔκατομμύρια ψόφιες  
ἀλογόμιγες! . . . "Ο πατέρας κ' ή μάνα της δύσ-  
τυχης παρθένας ἦταν ἀπὸ τὴν πίκρα τους σὰν  
πεθαμένοι προτοῦ καὶ νὰ ξεψυχήσῃ τὸ παιδί<sup>2</sup>  
τους, μὰ αὐτὸς ποὺ σοῦ ἔρχονταις νὰ τὸν κλαῖς  
περισσότερο κι ἀπὸ τὴ Λώλα, ἦτον δ ἀμοιρος δ  
Βασιλάκης της! "Εβλεπες τὸ πρόσωπό του καὶ  
θαρροῦσες πῶς δλα τὰ θανατικὰ εἶχαν ζωγρα-  
φιστῇ στὰ μάγουλά του. . . Σοῦ ξεμινιστρέομαι,  
κουμπάρε μου, πῶς ἀπὸ τότες εἴμαι δπως μὲ  
γνώρισες: δλο χωρατὰ καὶ γέλοια, καὶ δὲν δίνω  
μιὰ πεντάρα γιὰ κάθιμε πίκρα τῆς Ζωῆς! Προτοῦ  
ἡμοιν ἀλλος ἀνθρώπος καὶ μὴ κάνεσαι! "Ημουν  
χίλιες φορὲς πιὸ μελαγχολικὸς ἀπὸ σένα, πάντα<sup>3</sup>  
διμως λιγώτερο σοφὸς ἀπὸ τὴν ἀφεντειά σου,  
ποὺ ξέρεις τόσο μεγάλα πράματα, φιλόσοφε! . . .  
Χαμογελᾶς, παιδί μου! Τί καλὰ ποὺ θᾶκανες  
νὰ γελᾶς πάντα, καὶ πρῶτα-πρῶτα γιὰ τὸν ἑαυτό<sup>4</sup>  
σου! "Άλλα δὲν ἔκλαιψε βέβαια ἡ καρδιά σου  
δπως ἡ δική μου γιὰ νὰ μὴν τῆς μένη ἀλλη  
παρηγοριὰ ἀπὸ τὸ γέλοιο! . . . "Ἄς ήναι! "Ο  
Βασιλάκης λοιπὸν ποὺ θὰ προτιμοῦσε νὰ τυρα-  
νιέται ἡ ἀγγελικὴ ψυχὴ του μὲ τὰ φριχτότερα  
βασανιστήρια στὴν κόλασι παντοτείνα, φτάνει  
νὰ ἔσωζε πρόσκαιρα τὴ Λώλα του, μπορεῖς πολὺ<sup>5</sup>  
καλὰ νὰ καταλάβης, η, καλύτερα, δὲν μπορεῖς  
νὰ καταλάβης διόλου πῶς κατάντησε μὲ μᾶς,  
ὅταν βεβαιώθηκε πῶς ἡ ἀγαπημένη του δὲν

ἔχει καμιαὶ ἐλπίδα σωτηρίας. Στὴν ἀγωνία τῆς  
ἀπελπισίας του ἦτον ἄγγελος καὶ μάρτυρας ὑπο-  
μονῆς στὲς φοβερὲς στενοχώριες τῆς Λώλας του,  
κι ἀνθρώπινο θηρίο πότε ἀμύλητο, πότε ἀφοι-  
σμένο ἀπὸ λύσσα, γιὰ δλα καὶ δλους. "Οπως  
ἡ ἀρρώστια τῆς μαύρης ἀρραβωνιαστικᾶς του  
τοῦ κόρμου, δὲν μποροῦσε εὔκολα δι καθένας  
μας, δσδ κι ἀν ἥθελε, νὰ πλησιάζῃ πολὺ - πολὺ<sup>6</sup>  
τὴ Λώλα μας, καὶ μόνος αὐτὸς ἔννοουσε νὰ τῆς  
κάνῃ τὸ νοσοκόμο, καὶ, σὰν καλομελετημένος  
θεατρίνος, ἔκει ποὺ ἔκλαιψε πικρὰ ἡ ψυχὴ του,  
τῆς ξεκανε τὸν χαρούμενο, καὶ, ἀπαρηγόρητος  
αὐτός, τὴν παρηγοροῦσε εὔθυμα πῶς σύντομα  
θὰ γίνη καλά, πέρα καὶ πέρα καλά, καὶ τὰ μυρολόγια τῆς  
μάνας καὶ τοῦ πατέρα τῆς Λώλας. Μὰ δ Βασι-  
λάκης τότε σὰν νὰ παραξενεύθηκε γιὰ τὸ κακὸ  
ποὺ γινόντανε στὸ νεκρικὸ κρεβάτι τύρων, μᾶς  
εἶπε ἀγανακτημένος: «Θὰ στεφανώσουν τὸ κο-  
ρίτσι τους καὶ κλαῖνε; Γιὰ γέλοια εἶναι μὰ τὸ  
ναί! » Κ' ἔτρεξε σὰν ἀστραπὴ στὴν ἀρραβωνι-  
αστικιά του. Τότε, χωρὶς νὰ τὸ θέλουμε, τὸν ἀκο-  
λουθήσαμε δλοι — καὶ τί βλέπουμε; "Η Λώλα  
του σκεπασμένη μὲ τὰ κάτασπρα νυφιάτικά της  
φορέματα κι δλόμαυρη σὰν κάρβουνο στὸ πρό-  
σωπο, εὐρισκόντανε δλαλη κι ἀπὸ πάνου της ἡ  
μάνα κι δι πατέρας τῆς φωνάζανε: «Παιδί μου,  
Λώλα μου, δὲν μᾶς μιλεῖς; Εσύ εἶσαι ἡ μαρ-  
γαρίτα τοῦ χωριοῦ μας; Πῶς μᾶς ἀποσβολώ-  
θηκες ἔτσι! » Άλλα μόλις δ Βασιλάκης τους εἶδε  
νὰ μυρολογοῦν, ἔγειν<sup>7</sup> ἔξω φρενῶν καὶ τοὺς  
φώναξε: «Καλέ, τί πάθατε; ποιὸν κλαῖτε; Δὲν  
βλέπετε τὴ Λώλα μου, ποὺ φόρεσε καὶ τὰ νυφιά-  
τικά της γιὰ νὰ στεφανωθοῦμε ἀπόψε; . . . Ετσι  
δὲν εἶναι, Λώλα μου; . . . Τὴν βλέπετε ποὺ χαμο-  
γελάει; Ακοῦς ἔκει νὰ κλαῖνε! Μωρὲ σᾶς λέω  
πῶς τὸ τεφάνωσα κ' ἔχαλλα μάλιστα ποὺ  
καταλαβαίνει τὴν θανατική εἶχαν ζωγρα-  
φιστῇ στὰ μάγουλά του. . . Σοῦ ξεμινιστρέομαι,  
κουμπάρε μου, πῶς ἀπὸ τότες εἴμαι δπως μὲ  
γνώρισες: δλο χωρατὰ καὶ γέλοια, καὶ δὲν δίνω  
μιὰ πεντάρα γιὰ κάθιμε πίκρα τῆς Ζωῆς! Προτοῦ  
των. . . Μὴν ταράξεσαι, παιδί μου! τὴν ἀλήθεια  
σου λέω! "Εγὼ μὲ τὸ ἵδια τὰ χέρια μου, σοῦ  
ξαναλέω, τοὺς στεφάνωσα κ' ἔχαλλα μάλιστα  
κοι τὸ «Ησαΐα χόρενε! . . .» Λοιπόν, ποὺ λέσ,  
μόλις μαθητεύτηκε δι θάνατος τῆς Λώλας, ἡ συλ-  
λογὴ δλου τοῦ χωριοῦ πῆγε στὸ Βασιλάκη μας,  
γιατὶ μᾶς ἔτρεξε τῆς δλοιδος, γιατί, ξέρεις, εἶναι στεφα-  
νωμένος μαζί της κ' ἔγω είμαι δι κουμπάρος  
των. . . Μὴν ταράξεσαι, παιδί μου! τὴν ἀλήθεια  
σου λέω! "Εγὼ μὲ τὸ ἵδια τὰ χέρια μου, σοῦ  
ξαναλέω, τοὺς στεφάνωσα κ' ἔχαλλα μάλιστα  
κοι τὸ «Ησαΐα χόρενε! . . .» Εἰς τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ  
Βασιλάκη δλοι, καὶ πρῶτοι τὰ πεθερικά του, τὰ  
χάσανε καὶ τὸν κυττάζανε<sup>8</sup> μὲ τρόπον<sup>9</sup> ἀπερίγρα-  
φτο, κ' ἡ λύπη τοῦ πατέρα καὶ τῆς μάνας ἦτον  
τώρα<sup>10</sup> μεγαλύτερη, μπορεῖ νὰ σοῦ πῶ, γιὰ τὸ  
μάνρο γαμπρὸ ποὺ τρελλάθηκε πρότοις<sup>11</sup> τὴν  
γλήγωρα τὸ νεκρικὸ κρεβάτι της Λώλα, ἀφήκε  
στὸς στὸ δωμάτιο τοῦ πεθεροῦ τον. "Εκεὶ εύρι-  
σκόμαστε κάμπτοσοι φίλοι του καὶ παρηγορού-  
σαμε δπως - δπως τοὺς γονειοὺς τῆς Λώλας,  
κι δπως εῖδαμε τὸ Βασιλάκη χαρούμενο, σαστί-  
σαμε δλοι, σηκωθήκαμε στὸ πόδι, κυττάζαμε τὴ  
μάνα καὶ τὸν πατέρα τῆς πεθαμένης πιά, καὶ  
τοὺς λέγαμε δρμητικά: «Ο Βασιλάκης γελάει,  
σώθηκε ἡ Λώλα σας! δόξα σοι, δ Θεός! . . .» Καὶ  
δὲν προφτάσαμε νὰ δείξουμε τὸν ἔνθυσιασμό  
μας, κι δι Βασιλάκης μᾶς εἶπε μὲ τὸν ἐπισημό-

θὰ κάμω συντροφιὰ τῆς νύφης καὶ τοῦ γαμπροῦ, ὅσο νὰ γίνουν τὰ στεφανώματα!» «Ολοὶ τότε βγήκαν ἔξω ἀμύλητοι σὰν ἀποπετρωμένοι, καὶ μονάχα ἡ μάνα κι ὁ πατέρας τῆς Λώλας μόλις εὑρέθηκαν στὸ κατώφλι, ὅπως τοῦ κάκου παλεύανε νὰ κρατήσουν στὸ λαρύγγι τὸ φαρμακεόδι μυρολόγι τῆς καρδιᾶς των, ἐσπάσανε σὲ γέλοια νευρικά, ποὺ θὰ συγκινούσανε καὶ θὰ τρομάζανε καὶ τὸ σκληρότερο θηρίο.... Ὁταν μείναμε μονάχοι, ὁ Βασιλάκης μοῦ εἶπε σοβαρά: «Μοῦ ὅωκες τὸ λόγο σου; Σταμάτη, πῶς θὰ μὲ στεφανώσῃς μὲ τὴ Λώλα μου, καὶ δὲν θὰ τὸν πάρεις πίσω!»

— Δὲν θὰ τὸν πάρω πίσω, ὅχι, τὸ δρκίζομαι, Βασιλάκη μου, καὶ μὴν ἀνησυχεῖς ἔτσι! τὸν βεβαίωσα κάπως πιὸ ἀνήσυχος γιὰ τὴν φριχὴν κατάστασι του. Αὐτὸς δύμως μοῦ πρόσθεσε ψυχρὰ - ψυχρὰ καὶ πολὺ φυσικά:

— Κουμπάρε, εἶμαι βέβαιος πῶς μὲ παίρνεις γιὰ δαιμονισμένον αὐτὴν τὴν ὥρα καὶ μοῦ ὑπόσχεσαι δι, τι σοῦ ζητῶ γιὰ νάποκοιμῆς τὸν πόνο μου! Απατᾶσαι δύμως! Σοῦ λέω λοιπὸν πῶς τάχω τετρακόσια καὶ δὲν εἶμαι διόλου θεότρελλος καὶ πρέπει νὰ κρατήσῃς τὸ λόγο σου!

— Θὰ τὸν κρατήσω, σὲ βεβαιώνω, Βασιλάκη μου, θὰ τὸν κρατήσω! ἔχεις τὸ λόγο μου!

— Τὸ δρκίζεσαι καὶ ἔδω μπροστὰ στὴν ἀρραβωνιαστικά μου, Σταμάτη, πῶς δὲν θὰ μὲ γελάσῃς;

— «Οχι, δὲν θὰ σὲ γελάσω, ὅχι! εἶτα καταστενοχωρημένος.

— «Ε! καλά — βάλε τότε τὸ χέρι σου κατὰ πάνω στὴν καρδιὰ τῆς Λώλας μου!... Βάλ’ το, σοῦ λέω! εἰ δὲ μή, δὲν σὲ πιστεύω!... Βάλ’ το! τί φοβᾶσαι; Ή καρδιὰ τῆς ἀγάπης μου χτυπάει μέσα της δυνατώτερα, συγκινητικώτερα τώρα παρὰ ποτέ!... Βάλ’ τὸ χέρι σου νὰ βεβαιωθῇς πᾶς καὶνε τὰ φιλοκάρδια της!... Φωτιὰ ἐρωτικὴ ξεθυμαίνει ἀπὸ μέσα τους!.... Βάλ’ το, σοῦ λέω, βάλ’ το!...

Καὶ ὁ Βασιλάκης ἀκράτητος μοῦ ἀρπάξει τὸ χέρι, ἐν ῥήτρεμα καταίδρωμένος, καὶ μοῦ τὸ κόλλησε κατάκαρδα τῆς νερωμένης ἀρραβωνιαστικιᾶς του καὶ μοῦ φώναξε: «Ορκίσου καὶ τώρα πῶς θὰ μὲ στεφανώσῃς ἀπόψε!» Φριχτότερη στιγμή, παιδί μου, ἀπὸ ἐκείνην δὲν ξαναγνώρισα στὴ ζωὴ μου. Τὸ κορδί μου ὅλο εἶχε πιὰ κερδώσει μαρμαρωμένο, καὶ μονάχα τὸ κόλλημένο χέρι μου στὴν κατάψυχην καρδιὰ τῆς νέας ἔβραζε, καὶ θαρροῦσα πῶς ἀπὸ τάψυχα στήθη της ἔνα δλοσώντανο τίκταν μὲ κατάκαιε, μὲ πύρωνε, μὲ δαιμόνιξ! Καὶ δὲν κρατήθηκα καὶ φώναξα: «Καίει! καίει ἡ καρδιὰ της!» Κι ὁ Βασιλάκης μοῦ εἶπε χαμογελαστὰ σὰν νὰ μὲ περίπαιξε: «Καί τι; θαρρεῖς, Σταμάτη, πῶς πεθαίνει ποτὲ ἡ ἀγάπη; Πεθαίνει, κουτέ, ζῆ

φλογερώτερη παρὰ ζωντανή! Μὴ στενοχωριέσαι λοιπόν, κουμπάρε μου, κι ὀρκίσου μου ἔτσι μὲ τὸ χέρι στὴν καρδιὰ τῆς Λώλας μου πῶς θὰ μὲ στεφανώσῃς ἀπόψε!....

— Πῶς καίει, θεέ μου! πῶς καίει! ψιθύρισα τώρα σὰν μαγευμένος καὶ κατακινημένος ἀπὸ μίαν ἀριστη συγκίνησι ποὺ μονάχα δ’ ἄγνος ἔρωτας μπορεῖ νὰ τὴν γεννήσῃ καί, σὰν μαγνητισμένος ἀπὸ κάποια ξαφνική καὶ παντοδύναμην ὀπτασία, εἴτα μὲ ὑπεράνθρωπην εἰλικρινεία: «Σοῦ δρκίζομαι, Βασιλάκη μου, γιατὶ θὰ γωριστοῦμε μιὰ γιὰ πάντα, καὶ ποτὲ δὲ θὰ μ’ ἀφήσῃ νῦλθω νὰ βρῶ τὴν — ποτέ, θεέ μου, ποτέ! — τὴν κολασμένη ψυχή σου!... Μὴ μοῦ ξαναπῆς λοιπὸν τέτοιο πρᾶμα, ἀγάπη μου, κι δρκίσου μου πῶς δὲ θὰ ταξιδέψης μαζί μου ἀχώριστος, γιὰ νὰ μὴ σὲ χάσω, φῶς μιω, κι ἀθάνατη πεθαίνω χίλιες φορὲς κάθε σιγμὴ ἔξι αἰτίας τοῦ χαμοῦ σου!...» «Ἀφοῦ τὸ θέλεις, τῆς ἀπάντησα, σοῦ δρκίζομαι πῶς δὲ θὰ σὲ ἀκολουθήσω, μιὰ πῶς νὰ κάμω τότε, ψυχή μου, ποὺ δὲν μπορῶ νὰ κάμω δέφετερο φωρίς ἔσενα;» Εδῶ ἡ γυναικοῦλά μου χαμογέλασε, Σταμάτη μου, ἀπὸ εὐχαρίστησιν ἀπεργίραφτη καὶ μοῦ εἶπε: «Ἐγὼ τὰ διώρθωσα δλα μιὰ χαρά, Βασιλάκη μου!: Γιὰ νᾶμαι λοιπὸν ησυχη καὶ εὐτυχισμένη στὸ μακρύν ταξεῖδι μου καὶ γιὰ νὰ σὲ ἔχω πάντα σιμά μου, θέλω νὰ μὲ στεφανώσῃς ἐπάνω στὸ σπιτάκι μου ποὺ τοὺν θὰ μοῦ κρύβῃ τὸ κορμὶ ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ ἥλιου τῶν ματιῶν σου, ἀγάπη μου!» Ετσι ἐκεὶ θὰ στήσουμε τὸ φτωχικό μας: ἐκεὶ θάρχεσαι νὰ μοῦ ξεκούραζεσαι ὑστερα ἀπὸ τὰ βάσανα ποὺ κάθει μέρος θὰ τραβᾶς γιὰ νὰ κερδίζῃς τὸ φωμέλ μας, ἀντρα μου! Έκεὶ θὰ τὰ λέμε μιὰ χαρά, καὶ θὰ μοῦ διηγᾶσαι τὰ νέα τοῦ χωριοῦ, γιατὶ ἔγω ποὺ σὲ ἔέρω τὶ ζηλιάρης εἶσαι θὰ μένω πάντα κλεισμένη στὸ σπιτάκι μου γιὰ νὰ μὴ χολιάζῃς μαζί μου, καὶ θὰ μοῦ λέσε ἐκεῖνα τὰ περίεργα παραμύθια, ἀλλὰ τόσο νόστιμα ποὺ νὰ σκᾶνω στὰ γέλοια κι ἀλλὰ τόσο φριγτὰ ποὺ νὰ μὲ κάνουν νὰ τρομάζω. Και θὰ μοῦ διηγᾶσαι λοιπὸν γιὰ τὸ ἀράπικο ἄλογο τοῦ Διγενῆ μὲ τές μαῆρες φτερούγιες, ποὺ ἔσερνε τόσους Τούρκους δεμένους στὴν οὐρά τοῦ δσες τρίχες εἶχε πάνω της, καὶ γιὰ τὸν βρυκολακιασμένο Γιῶργο τοῦ χωριοῦ μας ποὺ βρυκολάκιασε γιατὶ δὲν ἤθελε, λέει, νὰ στεφανώθῃ τὴν ἐρωμένη του, ποὺ παραδόθηκε ἀνίσχυρη στὴν ἀγκαλιά του ἀπὸ τὸ μεγάλο της ἔρωτα καὶ πέθανε στὸ ὑστερο ἀπὸ καῦμὸν της ξικιασμένη ἀντὴ καὶ δαιμονισμένος καὶ μαῦρος σὰν κάρβουνο καὶ ἐκείνος. «Υστερα θὰ μοῦ διηγᾶσαι — θυμᾶσαι; — χά! χά! χά! — τὸ πάθημα τοῦ λεβέντη τοῦ Μάζη, ποὺ τὸν ἀγάπησε τρελλὰ ἡ γριὰ Σταμάτη, καὶ ἔβαζε φτιασίδι γιὰ νὰ τὴν ἐρωτευθῆ κι ἀντός, καὶ θύμωνε ἀν δὲν τὴν ζελεγεῖς: «Σταματοῦλά μου», κι ὁ ὀμδροφονειός ο Μάζης γιὰ νὰ τὴν πειράξῃ καὶ διασκεδάσῃ μαζί της τῆς ὀρκίστηκε στὸ τέλος

χάνεσαι, νὰ μοῦ γυρίζῃς μοναχὴ σὲ τόπους ἄγνωστους, κοκκόνα μου! «Α! εἶμαι καὶ ἔγω ζηλιάρης καὶ θὰ σὲ ἀκολουθήσω μιὰ χαρὰ ὅπου κι ἀν πᾶς! — καὶ μὴ πρὸς κακοφανισμό σου!...» Μόλις ἀποτελείωνα τὰ λόγια αὐτά, κουμπάρε μου, μετανόησα πικρά, γιατὶ ἔπιασαν τὴ Λώλα μου τὰ κλάματά καὶ μοῦ εἶπε ἀναστενάζοντας βαθειά: «Ἀν μ’ ἀκολουθήσῃς, τότε θάναι διάνατός μου, Βασιλάκη μου, γιατὶ θὰ γωριστοῦμε μιὰ γιὰ πάντα, καὶ ποτὲ δὲ θὰ μ’ ἀφήσῃ νῦλθω νὰ βρῶ τὴν — ποτέ, θεέ μου, ποτέ!

— Σταμάτα, Σταματοῦλα, Πενηντάρα μου νυφοῦλα!

«Επειτα, Βασιλάκη μου, ἐκεὶ στὸ φτωχικό μας θὰ κυντάζουμε σὰν καλοὶ νοικοκυραῖοι καὶ τές δουλειές μας, καὶ δὲν θὰ βλέπουμε τὴν ὥρα πότε νὰ μᾶς γεννήσῃ ἡ ἀγελάδα μας, ἡ Στραβοκέρατη, ποὺ σοῦ τὴν δίνει προῖνα δ’ ἀφέντης μου, γιὰ νὰ πουλήσουμε τὸ μοσχαράκι καὶ νὰ μοῦ ἀγοράσῃς, δπως μοῦ τὸ ὑποσχέθηκε, — ἄ! μην τὸ ξεχνᾶς! — ἔνα βραχιόλι ἀσημοχρυσωμένο νὰ τὸ φορῶ τές γιορτάδες, ἔτσι γιὰ νὰ φαίνωμαι πιὸ ὕδροφη στὰ ματάκια σου, Βασιλάκη μου!» Επειτα τὸν δράμα ποὺ θὰ περνᾶμε ἐκεὶ τὴν ἀνοιξι μὲ τὸ σπιτάκι μας στεφανώσενο ἀπὸ νεκρολούλουδα καὶ πλημμυρισμένο ἀπὸ τές δλόζωες εὐωδιές τῆς ἀγριοβιολέττας κι ἀπὸ τῶν μαύρων ἀηδονιῶν τὰ εύθυμα τραγούδια! Κι δταν θάρχεται τὸ ήμερο καλοκαῖρι, θὰ κοινωνιάζουμε, Βασιλάκη μου, «τὰ μεσάνυχτα καὶ θὰ μᾶς φέγγης ἀσημοπόρσωπο τὸ φρεγαράκι μας, καὶ θὰ μᾶς καϊδεύουν οἱ ζευκιοί τῶν κυπαρισσιῶν, καὶ καλοκαρδισμένος θὰ μοῦ τραγουδᾶς γλυκά τό:

Σπιτάλια νὰ βουλιάζετε,  
Γιατροὶ νὰ τρελλαθῆτε,  
Ποὺ έχετε τὴν ἀγάπη μου  
Καὶ μοῦ τὴν τυραννεῖτε!

Καὶ θὰ σοῦ κρατοῦν τὸ ίσο τὰ σούσουρα ἀπὸ τὰ ποταμάκια τοῦ χωριοῦ μας καὶ τὰ «φοῦ! φοῦ! φοῦ!» ἀπὸ τὸ φύλλα τῶν πεύκων ποὺ θὰ τὰ χαϊδεύῃ τὸ ζερυρόνιο ἀεράκι τῆς βραδύας... Νὰ δῆς δμως, Βασιλάκη μου, τὸ χειμῶνα τί ώμορφα ποὺ θὰ περνᾶμε στὸ φτωχικό μας ἐκεὶ κατώτα, ἔγω κουκούλωμένη στὸ χωματένια μου παπλώματα καὶ σὲ σπιτάκι μου γιὰ νὰ μὴ χολιάζῃς μαζί μου, καὶ θὰ μοῦ λέσε ἐκεῖνα τὰ περίεργα παραμύθια, ἀλλὰ τόσο νόστιμα ποὺ νὰ σκᾶνω στὰ γέλοια κι ἀλλὰ τόσο φριγτὰ ποὺ νὰ μένων νὰ κάνουν νὰ τρομάζω. Και θὰ μοῦ διηγᾶσαι λοιπὸν γιὰ τὸ ἀράπικο ἄλογο τοῦ Διγενῆ μὲ τές μαῆρες φτερούγιες, ποὺ ἔσερνε τόσους Τούρκους δεμένους στὴν οὐρά τοῦ δσες τρίχες εἶχε πάνω της, καὶ γιὰ τὸν βρυκολακιασμένο Γιῶργο τοῦ χωριοῦ μας ποὺ βρυκολάκιασε γιατὶ δὲν ἤθελε, λέει, νὰ στεφανώθῃ τὴν ἐρωμένη του, ποὺ παραδόθηκε ἀνίσχυρη στὴν ἀγκαλιά του ἀπὸ τὸ μεγάλο της ἔρωτα καὶ πέθανε στὸ ὑστερο ἀπὸ καῦμὸν της ξικιασμένη ἀντὴ καὶ δαιμονισμένος καὶ μαῦρος σὰν κάρβουνο καὶ ἐκείνος. «Υστερα θὰ μοῦ διηγᾶσαι — θυμᾶσαι; — χά! χά! χά! — τὸ πάθημα τοῦ λεβέντη τοῦ Μάζη, ποὺ τὸν ἀγάπησε τρελλὰ ἡ γριὰ Σταμάτη, καὶ ἔβαζε φτιασίδι γιὰ νὰ τὴν ἐρωτευθῆ κι ἀντός, καὶ θύμωνε ἀν δὲν τὴν ζελεγεῖς: «Σταματοῦλά μου», κι ὁ ὀμδροφονειός ο Μάζης γιὰ νὰ τὴν πειράξῃ καὶ διασκεδάσῃ μαζί της τῆς ὀρκίστηκε στὸ τέλος

«Ναι, ψυχή μου, ναι, ζωὴ μου, τῆς εἶπα, Στα-

μάτη μου, κι δόλο ἔκλαια ἀπὸ χαρὰ κι ἀπὸ κᾶ-  
ποια — ἄχ! — τιτοτένια λύπῃ μὴν ἀνησυχεῖς,  
ἀναπαύσου, παῦσε, νὰ μὴ μοῦ κουρδάξεσαι τόσο! »  
Κ' ἔπαυσε ἀλήθεια πιὰ τὸ στόμα της, κουμπάρε  
μου, κ' ἔκλεισαν τὰ χειλάκια της μὲ τὸ χαμόγελο  
τῆς εὐτυχίας πώς ἀπόψε θὰ κάμουμε τοὺς γά-  
μους μας — καὶ θὰ μᾶς στεφανώσης λοιπόν,  
Σταμάτη μου, δὲν εἰν' ἔτσι; ὅπως μοῦ τὸ ύπο-  
σχέθηκες μὲ τὸ χέρι σου κολλημένο στήν καρ-  
διά της! . . .

Ἐδὼ δὲ γέρω - Σταμάτης, δὲ ἀστειότερος ἄνθρωπος τοῦ κόσμου, διέκοψε τὴν διήγησίν του, ἀνεστέναξε βαθειά, μὲν ἐπλήσιασε πρόσωπο πρὸς πρόσωπο, καὶ μοῦ εἶπε ψυχρά, ἂν καὶ ἡ φωνή του ἔβγαινε σὰν ἦχος φαισμένης καμπάνας τὰ μεσάνυχτα: «Ἐσύ, κύρι Γιάννη μου, ἂν ἤσουντε στὴ θέσι μου, θὰ στεφάνωνες τὸ Βασιλάκη;» Ἐγὼ βέβαια τοῦ ἐκούνησα γλήγωρα - γλήγωρα καὶ πολλὲς φορὲς καταφατικά τὸ κεφάλι, γιατί τοῦ κάκου ἐπροσπαθοῦσε μπερδεμένη ἡ γλῶσσά μου νὰ βγάλῃ ἀπὸ τὰ δλότρεμα χείλη μου τὸ «ναι» ποὺ χίλιες φορὲς τὸ εἶχε πιὰ προφέρει ἡ καρδιά μου μὲ κτύπους δυνατοὺς κατενθουσιασμένη.

— Τὸ ἵδιο ἔκαμα καὶ ἐγώ, μοῦ ἐπρόσθετε σοβαρὰ καὶ γλυκά δὲ Σταμάτης. Μολονότι εἴμαι ἀγράμματος, εἶχα σκεφθῆ πῶς θὰ ἔσωζα ὅχι μονάχα τὴν ζωὴν τοῦ Βασιλάκη μου, τοῦ ἀδελφικοῦ μου φίλου, στὸν πρόσκαιρον τοῦτον κόσμιον, μὰ καὶ τὴν ψυχή του ἀπὸ τὰ νύχια τοῦ Σατανᾶ καὶ — νὰ σου πῶ καὶ ἔνα πρόσωπο; Κήλεψα καὶ τὴν θέσι του! "Αχ! νάχα καὶ ἐγώ μιὰ γυναικαὶ νὰ μ' ἀγαπάγῃ ἔτσι! ἄχ! πῶς θὰ τὴν ἀγαποῦνσα περισσότερο! Τίποτε ἄλλο δὲγ σου λέω!

Καὶ εἰς τὰ λόγια αὐτὰ πάλαι ὁ γέρω - Σταμάτης, ὁ εὐθυμούτερος χωρικὸς πατρίδας μου, ἐβούβαθμήκε δλίγα λεπτὰ κ<sup>α</sup> ἔχαμήλωσε τὸ κεφάλι σάν νὰ ἥθελε νὰ μοῦ κρύψῃ τὰ μάτια του. Ἐπειτα ἐτινάχθηκε σάν νὰ ἔδιωξε ἀπότομα περασμένες ἀναμνήσεις, καὶ κομιμάτι μπερδεμένα εἰς τὴν ἀρχήν, ἐξηκολούθησε τὴν διαιλίαν του:

— Λοιπόν... ναί!... πού είμαστε; Τάχασα  
βλέπεις κ' ἔγω, παιδί μου... Στάσου μιὰ στιγμὴ  
νὰ ψυμηθῶ!... "Α! ναί! Σοῦ ἔλεγα λοιπὸν  
πώς ζήλεψα τὴ θέσι τοῦ Βασιλάκη μου καὶ θαρ-  
ροῦσα πώς κ' ἔγω σάν κουμπάρος θὰ αἰσθανθῶ  
στοὺς γάμους του κάποιαν ἀντιφεγγιὰ στὴν  
καρδιά μου ἀπὸ τὸν ἄγγελικὸν ἔρωτα τοῦ ζων-  
τανοῦ γαμπροῦ καὶ τῆς πεθαμένης ινέφης καὶ  
δὲν ἥθελα διόλου μὲ τὴν ἀρνησί μου νὰ τοῦ  
καταστρέψω τέτοιο ἀφάνταστον ὅνειρο ποὺ νὰ  
τοῦ φαίνεται πώς ζῇ πραγματικὰ στεφανωμένος  
μὲ τὴ Λώλα του καὶ πώς περνᾶνε μιὰ χαρὰ  
μαζὶ τὰ βάσανα τοῦ κόσμου τούτου. Καὶ τόσο  
μάλιστα, παιδί μου, κυριεύθηκα ἀπὸ τὴν ἀπάτη

τῆς χειροπιαστῆς πραγματικότητας αὐτοῦ τοῦ θείου δνείρου ποὺ ὅσο γεράζω καὶ μαραίνομαι, τόσο ξανανειώνει στήν καρδιά μου ἀνθηρότερο, καὶ τόσο ἡ χάρι του μὲ μάγνεψε ποὺ εἴμαι πιά, χρόνια τώρα, παραβέβαιος πῶς ἡ ἀπάτη μου δὲν εἶναι διόλου ἀπατημένη καὶ πιστεύω πέρα καὶ πέρα πῶς δὲν ἀπέθανε ἡ Λόλα, ὅχι, πῶς ζῇ, πῶς τὴν βλέπω καὶ ἔγώ, πῶς τὴν χαιρετῶ καὶ τῆς κουβεντιᾶς, καὶ γελᾶμε καὶ οἱ τρεῖς μαζί, καὶ μου λέει «κουμπάρε μου» αὖτις, καὶ τῆς λέω «κουμπαροῦλά μου» ἔγώ . . .

— Λοιπόν, κύριο Σταμάτη, ἔλα στήν ίστορία σου, τὸν διέκοψα μὲ στόμα ἀπότομο — καὶ ή καρδιά μου ἐπλημμύριζε ἀπὸ συμπάθειαν.

— Καλά ἔγω ἥθελα νὰ μη σου διηγηθῶ τίποτε! ἐμουρμούρισε ἀγανακτημένος δὲ φύλος μου χωρικός, Κύριος οἰδε ἐὰν διότι τὸν διέκοψα ἢ ἐὰν διότι ἐφανερώθηκε πέρα καὶ πέρα ἄλλος ἄνθρωπος ἀπέ δὲ τι ἐξητοῦσε νὰ μου φαίνεται. Λοιπὸν ἔνα καὶ ἔνα κάνουν δύο, παιδί μου! Μόλις μείναμε σύμφωνοι μὲ τὸ Βασιλάκη πώς θὰ τὸν στεφανώσω, τὸν ἀφῆσα μὲ τὴ Λάσλα του καὶ ἔτρεξα, πάλι σύμφωνος μαζί του, νὰ βρῶ τὸν πάτερ-Θεοδόσιο, τὸν παππᾶ τοῦ χωριοῦ μας, στενὸ φύλο καὶ δικό του καὶ δικό μου. Σκέφθηκα δμως πώς χρειαζόντανε μεγάλη υποκριτικά ἀκόμη καὶ μὲ τὸν ἀδόλο πάτερ-Θεοδόσιο, καὶ μόλις λοιπὸν τὸν εὔρηκα τοῦ φώναξ:

-- Παππᾶ μου, σῶσε τὸ Βασιλάκη μας!

— Τοῦ πέθανε ἡ Λώλα; ωάτησε λαχανισμένα, ἀλλὰ καὶ σεμνὰ δὲ ἄγιος ἄνθρωπος.

— Τώρα! ζωή σε λόγου σου!

— "Ασχημό πρᾶμα! μουρμούρισε ο παπᾶς.  
Φοβοῦμαι πολὺ γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ Βασιλέων μας!"

— Στὰ χέρια σου είναι, πάτερ - Θεοδόσιε !  
Έσυ μονάχα μπορεῖς γὰ τὸν σώστην !

— Ἀν μηδέποτε, Σταμάτη μου, καὶ τὴν φυχή μου ἀκόμη θὰ κόλαξα πέρα καὶ πέρα, γιὰ νὰ σώσω τέτοιο λεβεντόπαιδο!

— Ὁμιλεῖς στὴν Ἱερωσύνη σου, πάτερ-Θεοδόσιε, πῶς γιὰ νὰ τὸν ἐλευθερώσῃς ἀπὸ τὴν ἥλαστην διάκανην διὰ τὴν δὲν μπορεῖς κι ὅτι δὲν μπορεῖς.

— Αὗτὸς εἴναι τὸ καθήκον μου, τέκνον μου,  
καὶ τὸ δύμνω, ναί, στὴν Ἱερωσύνη μου! εἴπε  
τυγχινητικά δὲ πάτερ Θεοδόσιος, δὲ ἀγαθὸς παπ-  
τᾶς μας, ἐν ᾧ ἐγὼ χαμογελοῦσα μὲν δῆλη μου  
ἡν πίκρα.

— Λοιπὸν σήμερα, πρῶτα θὰ κάμης τὴν  
ηδεία τῆς Αώλας καὶ θὰ φᾶς καὶ τὰ κόλλιβα,  
ἔπειτα θὰ τὴν στεφανώσῃς στὸ μνῆμα τῆς  
πάνω μὲ τὸ Βασιλάκη τῆς καὶ θὰ φᾶς καὶ τὰ  
ουφέτα! . . .

— Σταμάτη, παιδί μου, φίλε μου, ἄδελφέ μου, τί ἔπαθες; εἶπε τρομασμένος ὁ πάτερ-Θεοδόσιος. Ἀν ἔλεγε τέτοια λόγια ὁ Βασιλάκης μας, δάντανε συγκραυμένος ἀλλὰ σὺ!

— Αὐτὸς τὰ λέει μὲ τὸ στόμα μου, πάτερ Θεοδόσιέ μου! κ' ἔγώ τοῦ ὀνόματος τὸ λόγον μου πάως θὰ γίνω ὁ κουμπάρος, εἰ δὲ μὴ ὁ Βασιλάκης μας, ἔρεις, πάει . . . κατάλαβες! . . .

Ο πάτερ - Θεοδόσιος στὰ λόγια μου αὐτὰ  
ἀρχίσε νὰ χαιδεύῃ ἄγρια τὰ γένεια του καὶ νὰ  
κατεβάζῃ τὰ φρύνια του, καὶ ἔπειτα μονολόγησε:

— Τὸ φτωχὸν παιδί! τὸ φτωχὸν παιδί! <sup>Ὥ</sup>  
συμφορά του! <sup>Ὦ</sup> Συμφορά μου! Τὸ γνώριζα  
καλύτερο<sup>ν</sup> ἀπὸ δλοντος πώς οὔτε μιὰ μέρα δὲν  
θάποξήσῃ ἀπὸ τῆς Λώλα του κι ἀπὸ τώρα ἀρχί-  
νησε νὰ δείχνη τί ποθεῖ! — Πονεῖ νὰ τὴν στε-  
φανωθῇ, λέσ, Σταμάτη; <sup>Ὤ</sup> Ε! καὶ δὲν καταλα-  
βαίνεις λοιπόν, χριστιανέ μου, τὶ θὰ πῆ αὐτό;

— Θὰ πῇ, πάτερ - Θεοδόσιε, πώς, ἂν δεν τὸν στεφανώσῃς στᾶλημινά ἀπόψε, θὰ τὸν πάρθης στὸ λαιμὸν σου, καὶ τὸ κρῆμα πάνω στὴν οἰωσύνη σου, καὶ μιοῦ ὀρκίστηκες πώς καὶ νὰ κολασθῆς εἶσαι ἐτοιμος γιὰ νὰ σώσῃς τὴ ζωή του!

— Ναί ! τὸ διμνύω καὶ πάλαι στὴν Ἱερῳσύνη μου ! κι ἀν ἡμουν βέβαιος πῶς δὲν εἶναι σημεῖα τρέλλας αὐτὰ ποὺ λέσ, ὥ ! ὁ καλὸς ποιμὴν θυσιάζεται ὑπὲρ τῶν προβάτων του, Σταμάτη ! Ἀλλὰ πολὺ φοβοῦμαι, τέκνον μου, πῶς ὁ θάνατος τῆς Λώλας κατάστρεψε τὸ Βασιλάκη μας καὶ λώλανε καὶ σένα, καὶ λέσ τρελλὰ πράματα, καὶ θὰ γίνης καὶ σὺ ἀπολωλὸς πρόβατο, καὶ θὰ θυσιάζα — ναί ! ναί ! — δυὸς φορὲς τώρα τῇ ζωῇ μου, γιὰ νὰ σώσω καὶ σένα, ἀγαπητόν μου τέκνον, ἀπὸ τὸν δαιμόνα τῆς ἀμαρτίας ! . . .

— Πάτερ-Θεοδόσιε μου, τοῦ ἀπάντησα κατα-  
συγκινημένος, μὰ σοβαρά, σοῦ δοκίζομαι στὸ  
ὄνομα τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος πώς καμίαν ἀνά-  
ποδην διμιλία δὲν σοῦ ἔκαμα, καὶ μὲ δέρεις πώς  
λατοεύω τὸ Βασιλάκη καὶ θέλω νὰ μὴ μᾶς  
χαθῆξται ὡμορφονιὸς ἀδίκα καὶ παράλογα,  
καὶ στὰ χέρια σου βρίσκεται, σοῦ τὸ ξαναλέω,  
ἡ σωτηρία ὅχι μονάχα τῆς τωρινῆς ζωῆς του,  
μὰ καὶ τῆς ψυχῆς του στὴ δευτέρα παρουσία

Μετὰ τὰ λόγια μου αὐτὰ δὲ πάτερ - Θεοδόσιος καταταράχθηκε, ψυθύρισε : «Μέγας εἶσαι Κύριε!» ξαναψυθύρισε ὑστερὸν ἀπὸ λίγο : «Ταγε δπίσα μου, Σατανᾶ!» ἔβγαλ ἔπειτα τὸ καλυμματίχι του καθάρισε τὸ καταδρωμένο του μέτωπο, ἔχωσε τὰ δάχτυλα στὰ κάτασπρα μαλλιά του, ἀναστέναξε, σηκώθηκε στὸ ὑστερὸν αὐστηρὸς καὶ λέγοντας ἡσυχα - ἡσυχα : «Εὐλογητὸς δὲ Θεός, δὲ δοτὴς τῶν πάντων!», μοῦ εἶπε ἀποφασιστικά : «Πᾶμα νὰ βροῦμε τὸ Βασιλάκη μας!»

Καὶ πήγαμε, κατασυλλογισμένος ὁ παπᾶς γεμάτος ἀνησυχίᾳ ἔγώ. Ἀπὸ πολὺ μακριὰ ἀκόμη προτοῦ φτάσουμε στὸ φτωχικὸ τῆς ἀτυγχη Λώλας, ἀκούαμε βοητὰ ἀπὸ φωνὲς λυπητερὲς κομιδολγία μαῦρα ποὺ μᾶς ξεσχίζανε τὰ φυλλοκάρδια, κι ὅσο τάκουάμε καθαρότερα τόσο πηγαίναμε γληγωδότερα κι ἀμύλητοι κι ὅταν φτά-

ναμε στὸ χωράφι τοῦ σπιτιοῦ, εἴδαμε ὅλο τὸ χωριό, μπορεῖ νὰ σου πῶ, μαζευέντο στὸν αὐλόγυρο νάχη στὴ μέση τὸν πατέρα καὶ τὴ μάνα τῆς Ηεδημαρένης καὶ νὰ πλάψῃ μαζὶ καὶ νὰ μυρο-

λογάρι τες προκοπές της ἀμοιρῆς νυφουνας με  
τὰ μάτια καρφωμένα κατὰ τὴν πόρτα τοῦ σπι-  
τιοῦ πον ἥτον θεοκατάκλειστη καὶ ἐμπρὸς ἔστε-  
καν δυὸς χωροφύλακες μὲν ἓνα ἐνωματάρχη ἐπὶ  
κεφαλῆς καὶ δὲν ἀφίναν κανένα οὔτε τοὺς γο-  
νειοὺς νὰ μποῦν μέσα, γιὰ νὰ μὴ κολλήσουν,  
λέει — χά! χά! χά! — ἀπὸ τὴν φοβερὴ ἀρρώστια  
τῆς μαύρης παρθένας. Καὶ τόσες μέρες ποὺ δ  
Βασιλάκης δὲν ἔκανε βῆμα ἀπὸ τὸ προσεκάλο  
της καὶ οἱ γονεῖοι της καὶ ἔγώ καὶ τόσοι ἄλλοι  
μπαίναμε καὶ βγαίναμε, οὔτε μυρωδιά εἶχε πάρη  
ἡ προκομένη Ἀστυνομία μας! \*Ηταν, βλέπεις,  
καὶ νὰ σκάζῃς στὰ γέλοια, παιδί μου, γιὰ τὴν  
δψιμην αὐτὴν αὐστηρότητα τῆς ρωμαϊκῆς ἔξου-  
σίας μέσα στὰ τόσα κλάματα καὶ τὰ ἔφωνητὰ  
ποὺ ἀκουεις γύρω στὸ φτωχικὸ τῆς Πεδαμένητα.

Οταν λοιπὸν εἶδαν τὸν πάτερ - Θεοδόσιο, δοῖ, ὡς ἐκ θαύματος, βουβαθήκανε, καὶ τοῦ ἀνοίξανε διάβα νὰ περάσῃ, καὶ μονάχα ἡ μάνα κι ὁ πατέρας τοῦ φωνάζεινε: «Τόλπιζες, παππᾶ μου, πῶς θὰ μᾶς στεφάνωνες ἀστεφάνωτη τὴ Λώλαι μὲ τὸν Χάροντα;» Κι ὁ πάτερ - Θεοδόσιος τοὺς εὐλόγησθε πίσημα μὲ τὸ χέρι καὶ τοὺς ἔλεγε γλυκὰ - γλυκά: «Εὐλογία Κυρίου καὶ ἔλεος ζεινού ἐπὶ τὸν οἰκόν σας, τέκνα μου!» — καὶ πάτησε τὸ πρῶτο σκαλοπάτι τῆς πόρτας, μὰ ὁ ἐνωμα-  
τικὸν πορεόν της προσέβαλε.

τάρχης τοῦ είπε αὐστηρά : « Πάτερ - Θεοδόσιε,  
είναι δὲ γιατρὸς τῆς Ἀστινομίας μέσα, καὶ ἀπα-  
γορεύεται ἡ εἰσοδος! » Τοῦτο δὲ εἶπε πάντας  
τῶν ψυχῶν, τοῦ ἀπάντησε σεμνὰ δὲ παπτᾶς μας  
καὶ ἡ θέσις μου εἶναι τώρα στὸ προσκέφαλο τῆς  
ἀναπαυμένης παρθένας! Εἰρήνη ὑμῖν! » Κινδύνη  
ἐνωματάρχης ἀποσβολωμένος τοῦ ἔφερε σέβαστο  
εἰς προσοχήν, καὶ δὲ πάτερ - Θεοδόσιος ἐμπήκη  
μέσα πιεγαλόπρεπος, καὶ δὲν πέρασε λεφτὸν καὶ

βγῆκε δὲ γιατρὸς τῆς Ἀστυνομίας κάπως ταραχητός μένος, καὶ ή μάνα τῆς Λώλας τοῦ φώναζε «Γιατί δὲν μ' ἀφίνεις, κύρι γιατρέ μου, νὰ φιλήσω τὸ παιδί μου; ἀπὸ τὸ φιλί της ποθόδη καὶ ἔγω νὰ πεθάνω!» Κι ὁ πατέρας στὴν τρέλλα τῆς ἀγάπης του τὸν ἔβριζε καὶ τοῦ ἔλεγε: «Εὖ σαι καὶ σὺ πατέρας, κύρι γιατρέ, καὶ ἔτσι νὰ δημιουργήσω τὰ παιδιά σου σᾶν τὴν Λώλα μου καὶ νὰ μὴ μπορῆς νὰ τὰ φιλήσῃς!» Κι ὁ κύρι γιατρὸς ἀδιάφορος δὲν ἀπαντοῦσε τίποτε παραπλεύτης προσεχτικὰ τὰ χέρια του καλά - καλὰ μέντοι γιατρικά ποὺ βρωμούσανε, καὶ ἔπειτα εἰπεῖν κατί σταύτι τοῦ ἐνωματάρχη, καὶ ἔφυγε γλήγωρος - γλήγωρος, γεμάτος συλλογή καὶ ἔγνοιες Τότες οἱ φώνες καὶ τὰ μυρολόγια ξαναφύσανε δινατῶτερα, καὶ γέμιζε δὲ ἀγέρας ἀπὸ θρήνους καὶ θαρροῦσες πώς θρηνοῦσε κι αὐτὸς τὸ θό-

νατο τῆς μαύρης κόρης, κ<sup>ο</sup> ἔπερνε διαβατάρης τοὺς ἀναστεναγμοὺς τῶν γονειῶν καὶ τῶν φίλων καὶ τοὺς σκόρπιζε σ<sup>ο</sup> δόλο τὸ χωριό γιὰ νὰ κλαῖνε τὴν ἀδικοσκοτωμένη παρθένα καὶ τὰ λειψάδια μας καὶ γιὰ νὰντιλαλοῦν καὶ τὰ βουνά τοῦ τόπου μας ἀπὸ τὰ μυρολόγια... Ἔτσι εἶχε περάσει κάμποση ὥρα, καὶ ἔναντι πάρασε σὰν φάντασμα συμφορᾶς ὁ γιατρός, κι ἀπὸ τὸν τρόμο μας βουθαδήκαμε διὰ μιᾶς, μὰ μόλις πέφασε γιὰ νὰ ἔναντι πῆμα μέσα κ<sup>ο</sup> εἴδαμε ἀπὸ πίσω του νάρχωνται πέντ<sup>ο</sup> ἔξι ἀνθρώποι τῆς Ἀστυνομίας καὶ νὰ κρατοῦν ἔνα παλιούν λοκρέβρατο, ὅλους μᾶς ἔπιασε λύσσα δργῆς, καὶ φώναξε δι πατέρας τῆς Λώλας: «Δὲν εἶναι κακοῦργα ἡ κόρη μου νὰ μοῦ τὴν πάρετε μὲ ἔνλοκρέβρατο», κι ὕριμησε κι ἀπάξε τὸ ἔνλοκρέβρατο νὰ τὸ τοσκάνη, καὶ παραφώναξε κ<sup>ο</sup> ἡ μάνα: «Ωμορφο κρεβατάκι γιὰ τοὺς γάμους σουν, παιδάκι μου, ποὺ σου φέρανε, οἱ κακοῦργοι!» Καὶ δίμωσε κι αὐτή, κ<sup>ο</sup> ἔσκουνε μᾶζη καὶ φτυοῦσε τὴν ἀναθεματισμένη κάσσα, κ<sup>ο</sup> ἔπειρταν μέσα της κρούσταλλο τὰ δάκρυα τῶν θαμπῶν ματιῶν της. Κι δῆλοι μας τότες ἀπειλητικοὶ σηκωσαμε τὰ χέρια νὰ πετάξουμε μακριὰ τὸ καταραμένο κρεββάτι τοῦ θανάτου, δταν ἔαφρον φανερώθηκε στὸ κατώφλι κάτωχρος δ πάτερ - Θεοδόσιος, καὶ σταθήκαμε βουβοὶ μικροί - μεγάλοι μὲ τὰ χέρια σηκωμένα καὶ ἔερά καὶ μᾶς εἴπε αὐστηρά: «Πατέρα δύστυχε καὶ ἀμοιρὴ μητέρα καὶ σεῖς τέκνα μου ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά, τί κάμνετε; Ἀπόδοτε τὰ τοῦ Καίσαρος τῷ Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ! Τὸ σῶμα τῆς Λώλας μας δὲν ἀνήκει πλέον εἰς ἡμᾶς, ἀλλὰ εἰς τὴν Πολιτείαν, ἡ ψυχή της δύμως, δπως καὶ ἀν τὴν κηδεύσουμε, θὰ πεοιβάλλεται ἀπὸ σῆμερον ἀνέστερον τὸ φῶς τῆς δόξης ὁσπερ διμάτιον! Ἡσυχάσατε λοιπὸν καὶ ἀφήσατε τὴν κοσμικὴν ἔξουσίαν νὰ κάμῃ τὸ καθήκον της καὶ μὴ λυπεῖσθε, ἀλλὰ χαίρετε, τέκνα μου, διότι θὰ στεφανωθῇ σῆμερον, σᾶς τὸ διμνύει δέ ερεύς σας, ἡ πεθαμένη μας παρθένα τὸν νυμφίον τῆς Ἐκκλησίας!» Ολοὶ τότε κυττάζανε σαστισμένοι τὸν πάτερ - Θεοδόσιο γιὰ τὰ κάπως δυσκολονόητα λόγια του, μὰ ἵσα - ἴσα τὸ σκοτεινό τους μυστήριο, ποὺ στὰ βάθη του μέσα ἔγω μονόχος μποροῦσα νὰ πλανεύθη καὶ ναῦρω τὸν κόμπο τῆς ἀλήθειας, ἔκαιε δλους, καὶ πρώτους τοὺς γονειούς τῆς Λώλας, νὰ παρηγορηθοῦν κομμάτι καὶ νὰ γύρουν τὸ κεφάλι καὶ νάφησουν τὴν ἔξουσία νὰ πάρῃ ἀλλουστή κι ἀμύρωτη τὴν ἀμοιρὴ παρθένα. Κ<sup>ο</sup> ἔτσι ἄψε - σβύσε κι δπως - δπως γινόντανε οἱ προετοιμασίες, ἀς ποῦμε, γιὰ τὴν κηδεία τῆς Λώλας. Κ<sup>ο</sup> ἐν φέμπαινε τὸ ἔνλοκρέβρατο στὸ φτωχικό της, δ πάτερ - Θεοδόσιος μὲ τράβηξε κατὰ μέρος καὶ μοῦ εἴπε μὲ συγκίνησιν ἀπερίγραφτην αὐτὸς πού, τώρα νά, ἔδειχνε πώς εἶχε στὴν καρδιά του φλέβες πέτρινες: «Στα- μάτη, δίκιο ἔχεις! Θὰ τοὺς στεφανώσω ἀπόψε, καὶ γένοιτο μοὶ Ἄλεως δ πολυεύσπλαγχνος Θεός! Τὴν ψυχήν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων!... Τὸ φτωχὸ παιδί, ὁ Βασιλάκης μας! Ἡ Λώλα του τοῦ φαίνεται περισσότερο τώρα ζωντανή καὶ — ἡμαρτον, Θεέ μου! — φαίνεται καὶ σὲ μένα, Σταμάτη μου, τέτοια, κι δῆλο μαρρῶ πὼς τὴν ἔχω μπροστά μου! — Νά την! τὴν βλέπεις ποὺ μᾶς ἀκούει;... Τὴν ἀκοῦς; Καλά, παιδάκι μου, καλά! Θὰ σὲ στεφανώσω, εἴπα! μὴν ἀνησυχεῖς καὶ δὲν θὰ πάρῃ ἄλλη γυναίκα δι Βασιλάκης σου!... Ἐλα, Σταμάτη μου, πάρε τὰ κλειδιά καὶ τρέξε ἀμέσως στὴν ἐκκλησιά μου νὰ φέρῃς τὸν Σταυρὸ τῶν Θεοφανείων, τὸ θυμιατῆρι καὶ τὸ πετραχεῖλι μου τὸ μαῦρο μὲ τοὺς ἀσπροὺς σταυροὺς καὶ τὲς κόκκινες φούντες γιὰ τὴν κηδεία, καὶ τὸν μανδύαν τῆς ἀναστάσεως τὸν ἀσημένιο μὲ τοὺς χρυσούς σταυροὺς νὰ μοῦ τὸν φέρῃς δπως τὸν ἔχω καλοδιπλωμένον σὲ καθαρὰν σινδόνα καὶ νὰ τὸν κρατῆς γιὰ τὰ στεφανώματα — καὶ Ἄλεως, Ἄλεως γενοῦ ἔμιοι, Δέσποτα, τῷ ἀμιαφτωλῷ καὶ ἀναξίῳ δούλῳ σου!» Εὐθὺς τότες ἔτρεξε στὴν ἐκκλησιά, καὶ στὸ δρόμο ἡμουν, δὲν θὰ τὸ πιστεύσῃς, δλος χαρὰ καὶ γέλοια καὶ τραγοῦδι, καὶ μαρροῦσα στὸ πάσι νέλλα πῶς δὲν περπατοῦσα, ἀλλὰ πῶς χρέευα! Τέλος, δταν ἔαναγύρισα, εἴδα τὸν πάτερ - Θεοδόσιο νὰ παρηγορῇ τοὺς ἀμοιρούς γονειούς τῆς Λώλας στὴ μέση ἀπὸ δῆλο τὸ χωριό ποὺ τὸν ἀκούχτο τὸ στόμα: ἀλλὰ μόλις μὲ μάτιας, ἔλθε κατὰ πάνου μου, πήρε τὸ θυμιατὸ καὶ τὸ πετραχεῖλι, κ<sup>ο</sup> ἔκει ποὺ μοῦ ἔλεγε: «Ἐσύ, Σταμάτη, θὰ κρατῆς τὸ Σταυρὸ μπροστά ως τὸ κοιμητῆρι» καὶ φροοῦσε τὸ πετραχεῖλι, δπως ἡ μυρωδιά τοῦ θυμιατοῦ γίνηκε δ μαῦρος ἄγγελος στοὺς γονειούς πῶς ἔφτασε κ<sup>ο</sup> ἡ ὥρα τῆς κηδείας, διὰ μιᾶς ἔναντι πούλισανε δῆλοι καινούρια κλάματα καὶ μυοιλόγια, ἐν φ δ πάτερ Θεοδόσιος ἥρεμα - ἥρεμα ἔμπαινε στὸ φτωχικὸ τῆς Πεδαμένης καὶ σὲ κάθε σεμνὸ βῆμά του ἀνέβαινε καὶ κατέβαινε κανονικὰ καὶ τὸ θυμιατῆρι του. Καὶ δὲν πέρασαν πολλὰ λεφτὰ καὶ ἔναντι πούλισανε μπροστὰ αὐτὸς καὶ νὰ ψάλλῃ τὰ νεκρώσιμα, καὶ πίσω του οἱ χωροφύλακες καὶ νάγκουνε στὴ μέση καὶ νὰ φυλάγουνε νὰ μὴν πλησιάσῃ κανένας τὸ ἔνλοκρέβρατο μὲ τὸ λειψανό ποὺ τὸ κρατοῦσαν οἱ νεκροφόροι σκεπασμένο μὲ μαῦρο πάπλωμα χοντρὸ καὶ καταρραντισμένο μὲ ἄγριες μυρωδιές ποὺ παραμορφώνανε τὸν καθαρὸν ἀγέρα τοῦ χωριοῦ μας. Πίσω ἀπὸ τὸ ἔνλοκρέβρατο μὲ τὸ δεξὶ ἀλύγιστα στερεωμένο κατὰ πάνω του ἔρχότανε δι Βασιλάκης μας στὴ μέση κι αὐτὸς ἀπὸ τοὺς χωροφύλακος σὰν νάγκη ἀδικο φρονικὸ καὶ νὰ τὸν ὀδηγήσουσανε στὴ φυλακή. Αὐτὸς δμως σὰν γαμπρὸς ποὺ τὸν πηγάνουνε στὸ φτωχικὸ τῆς κύπρου περιπατοῦσε

λεβέντικα, ζίσιος-ζίσιος σὰν φουντωμένο κυπαρίσσι, γελαστός καὶ γιορτιάτικα ντυμένος, καὶ μονάχα ἀπὸ συγκίνησιν ἀπόκρυψην ἦτον τὸ χρῶμα τοῦ προσώπου του σὰν ἀσπροκίτρινο τριαντάφυλλο πιὸ κίτρινο κι ἀπὸ τὸν κρίνο, πιὸ ἀσπρό κι ἀπὸ τὴν ἀνοιξιάτικη μαργαρίτα. Καὶ μόλις ματιάσανε νὰ φέρνουν ἔξω τὸ ξυλοκρέββατο ἡ μάνα κι διπατέρας τῆς ἀμοιρης παρθένας, χομψίζανε σὰν σκύλλες λυσσιασμένες κατὰ πάνω του καὶ σπρώχνανε τοὺς χωροφυλάκους καὶ τοὺς ἀναθεμάτιζαν μαζί, ἐν ὧ ὑπὸ τούς διώχνανε ἄγρια μὲ σπρωξίματα καὶ τοὺς κυττάζανε μὲ μάτια συμπαθητικά! Ἀλλὰ μόλις εἰδαμε τὸ χέρι τοῦ Βασιλάκη κολλημένο στὸ ξυλοκρέββατο σὰν νᾶδινε δροκόν ἐπάνω σὲ θερόν Εὐαγγέλιο παντοτενῆς λατρείας γιὰ τὴ Λώλα του καὶ νὰ συνοδεύῃ τὸ λείψανο περήφανος καὶ χαρούμενος σὰν νὰ τὸ ὠδηγοῦσε στὸ νυφιάτικο κρεββάτι, ἔνα σέβας ἀνακατωμένο μὲ τρόμο καὶ συμπάθεια βασάντατη ζωγραφίστηκε στὰ πρόσωπα δλων μας, ἀκόμη καὶ στοὺς γονειοὺς τῆς ἀναπαυμένης παρθένας καὶ, σὰν νὰ λογαριάζανε πὼς ἡ ἀληθινὴ λύπη καταντάει νὰ κεδύμυμαίνῃ σὲ νευρικὰ χαμόγελα καὶ σὲ τρελλὲς χαρές, ἀρχίσανε κι αὐτὸι νὰ μιμοῦνται τὸν ἀτυχο γαμπρὸ καὶ γιὰ νὰ τὸν παρηγοροῦν καὶ νὰ παρηγοριοῦνται τοῦ λέγανε γλυκὰ γλυκά, κ<sup>2</sup> ἥταν φαρμάκι τρίδιπλο τὰ λόγια τους, καὶ πότε ἡ μάνα τῆς Λώλας τοῦ φώναξε: «Γέλα, ντέ, παιδί μου, Βασιλάκη μου, ἔτοι, μπράβο σου!» κ<sup>2</sup> ἔκρυψε ἡ ἀμοιρη γλήγωρα γλήγωρα τὸ πρόσωπο στὰ χέρια τῆς καὶ πότε διπατέρας τοῦ ἔλεγε μὲ μασσημένα ἀναφωνητὰ καὶ χτυποῦσε καὶ τὰ χέρια του μαζί: «Ὥ! δ! γειά σου, γαμπρό μου, καὶ χαρά σου! ἐνίκησε τὸν Χάροντα ἡ λεβεντεία σου!» καὶ μουριούριζε ἔπειτα διὰ μιᾶς ἀγριεμένα στὸν ἑαυτό του: «Ὥ συμφορά του! δ! συμφορά σου!» καὶ κατέβαζε συννέφιασμένο τὸ κεφάλι. Κι διὸ Βασιλάκης, ἀδιάφορος πέρα καὶ πέρα γιὰ δλους κι ὅλα, ἀκολουθοῦσε τὸ ξυλοκρέββατο μὲ τὰ μάτια καρφωμένα κατὰ πάνω του σὰν νὰ μὴ χρόταινε κυττάζοντάς το καὶ σὰν νὰ τὸν κύτταζε μαγνητισμένα κάποια ψυχὴ καθήμενη ἀπέναντί του ποὺ δὲν τὸν ἀφίνε οὔτε νὰ καταλάβῃ τί πικρὸ γάροκόπι γινόντανε γύρω του ἀπὸ τοὺς γονειοὺς τῆς Λώλας του, οὔτε νὰ βλέπῃ μὲ τὶ μαρύρη λύπη συνώδευε τὴν ἀρραβωνιαστικὰ του στὴν ὑστερόνη τῆς κατοικία δλο τὸ χωριό! Ἔγω, δταν ἔκεινησε ἡ κηδεία, κρατοῦσα πρῶτος - πρῶτος μὲ τὸ ἔνα χέρι τὸ σταυρὸ καὶ μὲ τὸ ἄλλο τὸ σιντόνι μὲ τὸν μανδύαν τοῦ παππᾶ, μὰ δλο καὶ γύριζα ἀπὸ ἀνησυχία πίσω μου νὰ βλέπω καὶ τὸ γαμπρό. Πίσω μου ἔρχόντανε διπατέρο - Θεοδόσιος, καὶ μόλις μ<sup>2</sup> ἔβλεπε ὁ ἄγιος ἀνθρωπος νὰ γυρίζω τὸ κεφάλι μου, ἀν καὶ ἥθελε νὰ μὲ νουθετῇ νὰ κυττάζω ἐμπρός μου, γύριζε ἀθέλα κι αὐτὸς τὰ μάτια του πρὸς τὸ Βασιλάκη καὶ μιστρώγε τότε τὰ λόγια τῆς νεκρώσιμης ἀκολουθίας καὶ πρατοῦσε ἀκίνητο τὸ θυμιατὸ σὰν γιὰ νὰ μὴ βγαίνουν οἱ μωρωδίες ἀπὸ τὸ νεκρολίβανο, ἔτοι, γιὰ νὰ πλαινέται περισσότερον δι Βασιλάκης μας καὶ νὰ μὴν πιστεύῃ πώς γίνεται τοῦ Χάρου τὸ πανηγύρι. Καὶ τοῦ Βασιλάκη μας μία - δύο φορὲς ἔπεισε τὸ μάτι σὰν ἀστραπὴ κατὰ πάνω μας καὶ μᾶς χαμογέλασε ἀδριστα σὰν νὰ μᾶς ἔλεγε: «Σ' εὐχαριστῶ, παππᾶ μου, σ' εὐχαριστῶ Σταμάτη μου!» Κ<sup>2</sup> ἔπειτα ἀπὸ τὸ Βασιλάκη ἔρχόντανε, σὲ ἀρκετὸ διάστημα πίσω ἀπὸ τὸ ξυλοκρέββατο, οἱ γονειοὶ τῆς Λώλας καὶ κρατοῦσανε, ὅπως διατάξει ἡ Ἐκκλησία μας, διπατέρας τὸ κρασί καὶ τὸ ψωμὶ ποὺ θὰ τρώγαμε καὶ θὰ πίναμε γιὰ μνημόσινο. Τῆς Πεθαμένης μας κ<sup>2</sup> ἡ μάνα τὰ γλυκὰ καὶ τὰ κουφέτα, ποὺ θὰ μᾶς κερδοῦσε, ὅπως εἶναι συνήθεια, στὸν τάφον ἐπάνω τῆς ἀρραβωνιασμένης θυγατέρας τῆς γιὰ σημάδι πώς στεφανώθηκε, τὸ ἔλαχιστο, ἡ κόρη της μὲ τὸν γυμφίον τῆς Ἐκκλησίας. Κ<sup>2</sup> οἱ ἀμοιροὶ γονειοὶ συνοδεύοντας τὸ ξυλοκρέββατο ἀλλάζανε χίλιων εἰδῶν χρώματα καὶ τρόπους κατὰ τὴν κηδεία, καὶ τώρα τοὺς ἔβλεπες βουβούς καὶ μὲ γυρμένο τὸ κεφάλι σὰν ἀπὸ μεθύσι δυνατὸ καὶ διφόροσσονε νὰ μὴν τοὺς πέσῃ δ ἀρτος καὶ δ ὄινος καὶ τὰ γλυκὰ ἀπὸ τὰ βαρεμένα χέρια, καὶ ξάφνου τοὺς ἀκούες νάναστενόζουν, νὰ χαχανίζουν σὰν νὰ γελοῦσε δι Χάροντας καὶ νὰ κυττάζουν ἀγρια τὸν οὐδανὸ καὶ νὰ τοῦ δείχνουν ἀπειλητικὰ τὸ κρασί καὶ τὸ δεμάτι τοῦ ψωμοῦ καὶ τῶν γλυκῶν σὰν νὰ τὰ εἴχαν μὲ τὸν Κύριον ἴμων καὶ νὰ θέλανε νὰ τοῦ τὰ πετάξουν στὰ πόδια του γιὰ τὴν ἀδικία ποὺ τοὺς ἔκαμε.

3. 1. 911 Ἀλεξάνδρεια

ΙΩ. Α. ΓΚΙΚΑΣ



## ΜΑΡΙΝΟΣ ΚΟΡΓΙΑΛΕΝΙΟΣ

Ο Μαρίνος Κοργιαλένιος ήτο πιθανώς δι γνωστότερος των δμογενών. Έφ' δσον τοῦ τῷ επέτερον αἱ δυνάμεις του ἡροχετο ἀνὰ πᾶν τρίτον ἔτος εἰς Ἑλλάδα. Η οἰκία του ἐν Λονδίνῳ ήτο τὸ ἐντευκτήριον τῶν Ἑλλήνων, τὸ ἔδαφος, ἐφ' οὗ οἱ ἔκ του βασιλείου ἐγνωρίζοντο μὲ τοὺς ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ ἀλλαχοῦ ἀποκαταστημένους δμογενεῖς. Ακόμη καὶ τὰ συχνὰ ἐν τῇ Κεντρῷ Εὐρώπῃ ταξιδιά του ἥσαν δι' αὐτὸν ἀφορμὴν εὐρύνη τὸν κύκλον τῶν μεθ' ἡμετέρων γνωριμιῶν, οὕτως ὥστε δλίγοι εἶναι οἱ Ἑλλῆνες καὶ οἱ ἐντὸς καὶ οἱ ἔκτος του βασιλείου, οἵτινες δὲν τὸν ἐγνώριζον προσωπικῶς. Τοῦτο μὲ ἀπαλλάσσει τοῦ κόπου νὰ περιγράψω τὴν εὐγενῆ, ξωηρὰν καὶ συμπαθῆ φυσιογνωμίαν του καὶ μοὶ ἐπιτρέπει νὰ περιορισθῶ εἰς τὸν βίον του, διστις εἶναι ἀπὸ πάσης ἀπόψεως διδακτικὸς καὶ ἐνδιαφέρων.

\*\*\*

Ο Μαρίνος Κοργιαλένιος ἀνῆκεν εἰς οἰκογένειαν Κεφαλληνιακήν ἀρχαίαν, περὶ οὓς πολλὰ γράφει ὁ σεβαστὸς φίλος Τσίτσέλης εἰς τὰ Κεφαλληνιακά του Σύμμακτα. Εἰς τῶν θείων του ἔχοματισε τραπέζιτης τοῦ Βύρωνος ἔξαργυρωσας τὴν ἐκ 4,000 στερεοῖνῶν ἐπιταγήν, ἢν μετέπειτα δι Μ. Κ. ἐδώρησεν εἰς τὸ Ἐθνολογικὸν Μουσεῖον. Πρώτη ἔξαδέλφη αὐτοῦ ήτο η κυρία Ἀνδρέου Λασκαράτου ἡ ἐμπνευσασα εἰς τὸν σύγχρονον τῆς τὸ ἀθάνατον σοννέτον τὸ ἀρχίζον μὲ τὸν στίχον :

Εἰκόνα ἀγαπητὴ τῆς γυναικός μου.

Τὸν πλοῦτον καὶ τὴν περιωπὴν τῆς οἰκογένειας δεικνύει καὶ ὁ ἐν Ἀργοστολίῳ οἰκός της, τὸ ὀραιότερον σπίτι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, διστις χάρις εἰς εἰδικὸν ἀληροδότημα θὰ διασωθῇ μετατρεπόμενος εἰς Κοργιαλένειον σχολήν.

Ἐν τῷ ἀνεπτυγμένῳ ἐκείνῳ περιβάλλοντι δι σχάτως ἀποθανῶν ἔθνικὸς εὐεργέτης ἔλαβε λίαν ἐπιμεμελημένην ἀνατροφὴν γενόμενος σὺν τοῖς ἄλλοις ἔγκρατέστατος καὶ τῆς Ἱταλικῆς ποιήσεως, ης τὸ ἀριστουργήματα ἥδυνατο ν' ἀποστηθῆσθαι καὶ μέχρι βαθέος γήρατος. Δυστυχῶς αἱ συνήθεις εἰς τοὺς ἐμπόρους μεταστροφαὶ τῆς τύχης δὲν ἔλειφαν μῆτε ἀπὸ τὸν οἰκόν του καὶ δταν ἀνεχώρησε πρὸς ἐξεύρεσιν βιοποριστικοῦ ἐπαγγέλματος δὲν ἔφερε μεθ' ἔαυτοῦ, κατὰ τὴν ἰδίαν του φράσιν, «παρὰ τὴν εὐχὴν τῆς μάννας του».

Μετὰ διετῆ παραμονὴν ἐν Σμύρνῃ, δπου ἐτελειοποιήθη εἰς τὰ ἀγγλικὰ καὶ τὰ γαλλικά, δι εἰκοσαετῆς τότε Μαρίνος μετέβη εἰς Ὁδησσόν.

Ο ἐκεῖ κορυφαῖος τῶν Κεφαλλήνων Βουτσινᾶς τὸν ἐδέχθη λίαν φιλοφρόνως, ἀλλὰ βλέπων τὴν κομψότητα τῆς περιβολῆς του καὶ τὴν λεπτότητα τῶν τρόπων του τοῦ λέγει: « ή δουλειὰ δὲν πάει πολὺ στὰ ἀρχόντοπούλα».

«Ἀρχοντόπουλο θὰ μείνω, τοῦ ἀπαντῷ ὁ ζωηρὸς νέος, ἀλλ' ὅσο διὰ τὴ δουλειὰ θὰ δουλέψω περισσότερο ἀπὸ χαμάλης». — «Πολὺ καλὰ ἀνταπαντῷ δι Βουτσινᾶς, ἐγὼ θὰ σοῦ δώσω συστατικά, ἀλλὰ πῶς θὰ πάμης τὸν μεσίτην, ἀφ' οὗ δὲν ξεύρεις ὁ ωσικά; — «Αὐτὸς εἶναι δουλειὰ δική μου».

Πράγματι ἀπὸ τῆς ἐπαύριον οἱ ἔμποροι τῆς Ὁδησσοῦ εἶδον μετ' ἀπορίας ἔνα κομψὸν νέον περιφερόμενον ἐν συνοδείᾳ διερημνέως καὶ προσφέροντα τὰς ὑπηρεσίας του. Η πρωτότυπος αὐτῇ ἐμφάνισις, συνδυαζομένη μὲ τ' ἄλλα χαρίσματα τοῦ νεαροῦ μεσίτου, κατέκτησε τοὺς πολλοὺς καὶ ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν ἐμορφώθη πέριξ αὐτοῦ πελατεία ὅχι εὐκαταφρόνητος. Ἀλλὰ δι Μαρίνος μόλις ἀποκτήσας τὰς πρώτας δεκάδας ἡλιάδων ὁντικλίων ἐπόμησε εὐρύτερον στάδιον δράσεως. Σκηνὴ μᾶλλον κατάλληλος διὰ μεγάλας ἐπιχειρήσεις τῷ ἐφάνη τὸ Λονδίνον, διὰ τὸ δόπον, μετὰ τῆς ἔκτοτε χαρακτηρίζούσης αὐτὸν ἀποφασιστικότητος, ἀνεχώρησε περὶ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκρήξεως τοῦ Κοιματικοῦ πολέμου. Τὸ δνομά του ήτο ηδη εὐφήμιος γνωστόν, συστάσεις είχε λαμπράς, καλὴ ὑποδοχὴ τῷ ήτο ἐκ τῶν προτέρων ἐξησφαλισμένη. Ἐν Λονδίνῳ τὸ ἔλληνικὸν ἐμπόριον εὑρίσκετο τότε εἰς τὸ ζενίθ του, οἱ δι Ελληνες ἔμποροι διηγοῦντο εἰς Χίους καὶ μὴ Χίους· εἰς τὴν δευτέραν ταύτην κατηγορίαν, ης προεξῆρχον οἱ Ιονίδαι (τῆς πρώτης προεξῆρχον ἀνέκαθεν οἱ ἀδελφοὶ Ράλλη), περιελαμβάνοντο ἴδιας Ἐλληνες ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, Ἡπείρου καὶ Σμύρνης μεταξὺ τῶν τελευταίων διέπρεπεν ἐπὶ συνέσει, τιμιότητι καὶ εὐπρεπείᾳ δο οἰκος Γεραλοπούλου, οὗ διευθυντής δικαίως ἐδεωρεῖτο εἰς τῶν Νεστόρων τῆς παροικίας. Ο Γεραλόπουλος ἐνεκολπώθη ἀμέσως τὸν Κοργιαλένιον καὶ, ὅτε οὗτος, ὁμιαντικὸς ὡς καλὸς ἐπτανήσιος, ἐρωτεύθη ἐμμανῶς μίαν τῶν θυγατρῶν του, δὲν ἐδυσκολεύθη ποσῶς νὰ τὸν κάμη γαμβρόν του. Ο γάμος οὗτος συγέτεινε βραδύτερον εἰς τὸ νὰ συνδεθῇ στενώτερον δι Κοργιαλένιος μετὰ τοῦ ἐλευθέρου βασιλείου, διότι δύο τῶν ἀδελφῶν τῆς γυναικός του ἐνυμφεύθησαν τὸν Βασιλείου Μελάνη καὶ τὸν Δημήτριον Βικέλαν· οἱ δὲ δύο οὗτοι διαπρεπεῖς σύγγαμβοί του εἴλκυσαν συγγάikis τὸν Μαρίνον εἰς τὰς Ἀθήνας. Καὶ ταῦτα μὲν μετὰ τὸ 1875. «Οτε δημως ἐτελέσθη δι γά-



ΜΑΡΙΝΟΣ ΚΟΡΓΙΑΛΕΝΙΟΣ

μοις<sup>1</sup>, ἔσχεν ὡς συνέπειαν τὴν ἐκ Λονδίνου ἀπο-  
μάκρινσιν. Ὁ πενθερός του καὶ ὁ ἔξαδελφος  
τούτου μεγαλέμπορος Μπαλῆς (ὁ πενθερὸς τοῦ  
διασήμου δρφαλμολόγου Πανᾶ) τῷ εὗρε πράγ-  
ματι λαμπρὰν θέσιν εἰς Μασσαλίαν καὶ τὸ νεα-  
ρὸν ζεῦγος ἔπηξε τὴν φωλεάν του εἰς τὴν ἀπο-  
κίαν τῆς ἀρχαίας Φωκαίας. Περὶ τῆς δράσεως  
τοῦ Κοργιαλένιου ἐν Μασσαλίᾳ ἔγραψεν ὁραιό-  
τατον ἄρρενον ἐν τῇ «Ἐστίᾳ» τῆς 21 Ἀπριλίου  
ὅ τότε ζῶν ἐν Μασσαλίᾳ διαπρεπής καὶ ἐπί-  
χαρις λόγιος κ. Φωκίων Βουτσινᾶς, ὑπενθυ-  
μίσας πόσον ταχέως κατέλαβεν ὁ Μ. Κ. τὰ σκη-  
πτρα τοῦ ἐμπορίου τῶν σιτηρῶν ἐν τῇ ἐξόχως  
τότε<sup>2</sup> ἀνθυση μεγαλουπόλει καὶ πᾶς μετέπειτα  
κατεστράφη ὑπὸ τοῦ ἐν Ρουμανίᾳ ἀποκαταστη-  
μένου συντρόφου του Ἀβασιώτου.

‘Η καρτερία, ἦν ἔδειξεν ὁ Κορηγιαλένιος ἐν τῇ τρομερῷ καὶ ὅλως ἀπροόπτῳ δοκιμασίᾳ ὑπῆρχεν ἀξιομνημόνευτος. Ἰδού πῶς τὸν περιγράφει ὁ κ. Βουτσινᾶς.

«Οτε ἔκπληκτος μαθών τὴν δυσάρεστον εἰδῆσιν ἐκ φιλικού καθήκοντος — διότι ἡμεύς οὐ μόνον διὸ φιλίας συνδέδεμένοι στενῶς, ἀλλὰ καὶ συμπατριώται, ὃς Κεφαλλῆνες — μετέβην παρ' αὐτῷ, διπος τὸν συλληπτικό :

— Δέν με μέλει πολὺ δι' ἐμέ, μου ἀπήνησεν ἀπα-  
θῶς σχεδόν, ἐὰν ἔμεινα πτωχὸς· εἶμαι νέος καὶ ἐλπίζω  
εἰς τὸν Θεόν νά τ' ἀποκτήσω. Αυτοῦμαι ὅμως καὶ πολὺ<sup>ν</sup>  
μάλιστα διὰ τὸ "Ἐθνος, διότι πρέπει νά ἡξεύῃς διτί ὁ  
Αριστούτης, ἄγμασ καὶ ληικιαμένος ήδη, πρωριέζεν  
πέρι τοῦ "Ἐθνους δόλοκληρον την περιουσίαν του, ὡς  
τούτο θεικώς γνωρίζω. Κρίμα, κρίμα διά την "Ελ-  
λάδα μας! προσεύθηκε περίλυπος καὶ ἀναστεάξεις.

Εἰς τὰς δὲ λίγας ταῦτας λέξεις καὶ τὴν ἐκφράσιν τῆς μορφῆς αὐτοῦ διαχειρέσες δὲν ἦτο νὰ ἔκτιμησῃ τις τὸ φιλόποτα τοῦ ἀνδρός καὶ δοποῦ ἐν τῷ βάθει τῆς ψυχῆς του αἰσθήματα ενεφύλευεν ἔκτοτε.

θεύσαν οικοδομητά. Ἐπ τῆς θυέλλης δὲν εἶχε περισώσῃ εἰμὴ 20,000 φράγκων. Ταχέως ὅμως εὗρεν ἐν Λονδίνῳ θέσιν ὑπόδιευθυντοῦ τῆς ἐν μέρει Ἑλληνικῆς Anglo - Foreign Bank. Ἀλλ' ἐν ᾧ ἀφ' ἐνὸς ὁ μισθός, δῆν ἐλάμβανε (50,000 φρ.), ἥτο δι' ἔνα ἀνθρωπὸν καθὼς αὐτὸν μηδέν, ἐγγνώριζεν ἀφ' ἑτέρου διὰ τίμιος καὶ δραστήριος μεσίτης δύναται πολλὰ νὰ κερδήσῃ ἐν τῷ ἀγγλικῷ χρηματιστηρίῳ. Πλὴν διὰ ν' ἀρχίσῃ μεσιτικὰς ἐφρασίας ἔπειτα τις τότε νὰ ἔχῃ τούλαχιστον 100,000 φρ. Πρὸς ἀπόκτησιν τούτων ὁ Μ. Κ. δὲν εἶγεν εἰμὴ

<sup>1</sup> Τῷ 1861 βλ. καὶ τὸ ποίημα τοῦ Δ. Βικέλα (Στιχοί σ. 55-56).

<sup>2</sup> Λόγῳ τοῦ ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος Γ' ἐγκαθιδρυθέντος συστήματος τῆς ἐλευθέρας συναλλαγῆς, ὅπερ ἔκπτε την πορηγήθη καὶ διὰ τὴν ἐλλειψιν τοῦ ἀπὸ τοῦ 1890 ίδιως ἀναφανέντος τρομεροῦ συναγωνιστοῦ, τῆς Ιταλικῆς Γένοβας.

ἐν ἀσφαλεῖς μέσον, τὴν οἰκονομίαν. Τὸ δὲ θεσεν  
ἀμέσως εἰς ἐνέργειαν ζῶν μόνον μὲ τὸ τέταρτον  
τοῦ μισθοῦ μὲ 500 δηλαδὴ στερεόνας κατ' ἔτος,  
καὶ οὕτω κατώρθωσεν ἐντὸς τριετίας νὰ συλ-  
λέξῃ τὸ ἀπαιτούμενον ποσόν. Ἐννοεῖται διτὶ<sup>ν</sup>  
τοιαύτην δίαιταν δὲν ἡδυνήθη ν' ἀκολουθήσῃ  
εἰμὴ τῇ συνδρομῇ τῆς τέως πάντοτε ἐν χιλιδῇ  
ζησάσης σιζύγου του, ητις κατὰ τὰς δυσκόλους  
ἐκείνας στιγμὰς ἔδειξε τὰ σπάνια προσόντα θάρ-  
ρους· καὶ αὐταπαρνήσεως, ἀτινα εἶναι τὰ πραγ-  
ματικὰ δείγματα οἰκογενειακῆς ἀγωγῆς.

Τάς μεσιτικάς του ἔργασίας ἥρχισεν δὲ Μ. Κ. περὶ τὸ 1875. Μετὰ 12 ἔτη εἶχεν ἥδη ἀποκτήση περὶ τὰ 5 ἑκατομμύρια. «Ἐπλούτισα, μοῦ ἔλεγε, διότι εἰργάσθη πάντοτε λυσσαλέως καὶ τιμίως καὶ διότι συγχρόνως ἐκύπταζα πάντοτε τὰ συμφέροντα τῶν πελατῶν μου καλλύτερον ἵως ἀπὸ τὰ δικά μου». Καὶ τοῦτο ἦτο δὴ ἡ ἀλήθεια. Ἡ δραστηριότης καὶ ἡ τιμιότης του ἤσαν παροιμιώδεις. Εἴς αὐτὰς ὅφειλε τάς συμπαθείας ἐκείνας, αἵτινες εἶναι ἀπαραίτητοι εἰς μέγαν μεσίτην χρηματιστηρίου. Θὰ ἐνθυμοῦμαι πάντοτε μεθ' ὅπόσου σεβασμοῦ μοῦ ὅμιλουν περὶ τοῦ Κ. εἰς τὴν Τράπεζαν τῆς Ἀγγλίας. Ἄξιον δὲ ἀναγραφῆς εἶναι ὅτι δὲ γέρων Ρότσιλδ τόσον ἔξετίμα αὐτόν, ὅστε κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ 1878 τῷ ἔχοργῃ πίστωσιν  $1\frac{1}{4}\%$  εὐδημηνότερον ἢ εἰς τοὺς ἄλλους του πελάτας ἐννοεῖται δὲ τί ἐσήμαινε τοιαύτη συγκατάβασις εἰς παρόμοιάς στιγμάς. Παρελθόντης τῆς κρίσεως δὲ γέρων Ιουδαῖος εἰς τὸν ἐκφράζοντα τὴν εὐγνωμοσύνην τον ἔλληνα περιωρίσθη νά εἴπῃ: «Πολλαὶ εὐχαριστίαι εἶναι περιτταί ἀς μοῦ εἰπῆτε δύμως πόσοι χριστιανοὶ θὰ ἔκαμπον χάριν στενοῦ των φίλουν δ, τι ἔγω δ παλιηοεβραϊος ἔκαμα δι» ἔνα ἀνθρώπον σχεδὸν ὄγγωστον, πρὸς δὲν μὲ συνέδεε ἀπλῆ συμπάνεια».

<sup>ο</sup>Ἐλεγον πρὸ στιγμῆς ὅτι θαυμαστότερος τῆς ἐν τῇ καρτερίᾳ δυστυχίας ὑπῆρξεν ὁ τρόπος (δηλαδὴ ἡ ταχύτης καὶ ἡ τιμιότης) μεθ' οὐδὲ Μ. K. ἀνέκτησε καὶ ἐπολλαπλασίασε τὴν περιουσίαν του. Δύναται τις χωρὶς ὑπερβολὴν νὰ εἴπῃ ὅτι καὶ τούτου θαυμαστότερα ὑπῆρξεν ἡ χρῆσις, ἣν ἔκαμε τῆς περιουσίας ταύτης.

Καὶ λέγων ταῦτα δὲν αἰνίσσομαι μόνον τὰ λαμπρὸν κληροδοτήματα, ὃν ἀλλαχοῦ δίδεται ὁ κατάλογος καὶ ἄτινα ἐμφαίνουσι τόσον τὸν πατριωτισμόν του ὅσον καὶ τὸ πρακτικόν του πνεῦμα, δὲν αἰνίσσομαι ὅσα δημοσίᾳ ἢ συγχότατα κρυφίως δὲν ἔπαινε ζῶν ἀφειδέστατα νὰ συνεισφέρῃ ὑπὲρ παντὸς πατριωτικοῦ ἢ φιλανθρωπικοῦ σκοποῦ, ἀποβλέπω ἐπίσης καὶ εἰς

Τὸ μέγαρόν του τῆς Mount Street ἦτο ἡ ἡμιεπίσημος ἐν Λονδίνῳ Ἑλληνικὴ ποεσθεία. Ἐκεῖ

συνηγντῶντο Ἔλληνες ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τοῦ κόσμου μὲ τοὺς ἐν Ἀγγλίᾳ ἀποκαταστημένους συμπατριώτας των. Ἐκεῖ ὁ διαπρεπής Ἔλλην ἦτο βέβαιος νὰ εἴη θερμὴν δεξιώσιν, ὁ φοιτητής πατρικὴν ὑποδοχὴν καὶ ὁ ταλαιπωρούμενος ἀδελφικὴν βοήθειαν. Ἐκεῖ οἱ Ἔλληνες καλλιτέχναι ἤσαν βέβαιοι νὰ εὔρωσιν ἔκλεκτὸν ἀκροατήριον καὶ οἱ φίλοι τοῦ οἰκοδεσπότου Ἀγγλοι (ἀνήκον δ' οὗτοι εἰς τὰς ἔκλεκτοτέρας κοινωνικὰς τάξεις) ἥκουν πάντοτε ὅτι καλὸν ἥδυνατο νὰ λεχθῇ περὶ τοῦ τόπου μας καὶ ἐλάμβανον παροτρύνσεις, δύως τὸν ἐπισκεψθῶντιν.

Αί διπησεσίαι, δις ἐν τοιοῦτον κέντρον, διπου  
τὰ πάντα ἀπὸ τῶν κοσμουσῶν τοὺς τοίχους  
εἰκόνων μέχρι τῶν παρατιθεμένων ἐπὶ τῆς  
τραπέζης φαγητῶν ὑπενθύμιζον τὴν Ἑλλάδα,  
ἥτο πρᾶγμα τοσούτῳ μᾶλλον ἀνεκτίμητον καθ'  
ὅσον πολλοὶ τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ Ἑλλήνων, ἀπὸ  
γενεῶν ἀποκαταστημένοι ἔκει, ἔχουσιν ἐν μέτρῳ  
τινὶ ἀποξενωθῆναι καὶ διότι δὲ ἐξ Ἑλλάδος ἐρχό-  
μενος μέχρις οὐδὲ γχλιματισθῆ εἰς τὸ κατὰ πρώ-  
τον ψυχρὸν ἀγγλικὸν περιβάλλον ἔχει μεγίστην  
ἀνάγκην θεομῆς Ἑλληνικῆς ἀκτῖνος. Ἀφήνω δὲ  
τί σημαίνει ἀπὸ ἐθνικῆς ἀπόψεως ἢ παρουσία  
ἐν ἔνη χώρᾳ ἰδιώτου πλουσίου καὶ εὐφυοῦς,  
διατηροῦντος διάπυρον τὸ πρὸς τὴν πατρίδα  
φύλτρον. Ἐνθυμοῦμαι τὸ ἔξῆς ἀνέκdotον: Ὁ  
Κοριγαλένιος διηγεῖτο εἰς Ἀγγλον τραπέζιτην,  
μεθ' οὗ συνεπρογευματίζαμεν εἰς τὸ City, διτι  
δὲν ἐπῆγε εἰς τὴν μεγάλην ναυτικὴν ἐπιθεώρη-  
σιν τοῦ Spithead καίτοι εἶχε λάβῃ εὑκαιρίαν  
νὰ τὸ πρᾶξη. Βέβαια, τοῦ λέγει δὲ Ἀγγλος κά-  
πως εἰρωνικῶς, σεῖς ποὺ εἴδατε τὰς ἐπιθεώρη-  
σεις τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου τί ἀνάγκη ἔχετε νὰ

## Α. Μ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ

# ΑΡΧΑΙΟΝ ΠΡΟΙΚΟΣΥΜΦΩΝΩΝ

Εκ τῶν ἀνακαλυφθέντων νεωστὶ ἐν Αἰγύπτῳ  
Ἐ Ἑλληνικῶν παπύρων, δμωνύμως δὲ ἐπιγρα-  
φέντων τῷ τόπῳ τῆς ἀνευρέσως αὐτῶν, *Tebtu-*  
*nis Paphyri*<sup>1</sup>, δὲ ὑπὸ ἀριθ. 104 καὶ σελ. 446  
τυγχάνει δὲ μᾶλλον προσοχῆς ἔξιος, ὡς ἀναγρά-  
φων καθέκαστα τὰ καθήκοντα πρὸς τοῖς ἄλλοις  
τῶν εἰς γάμου κοινωνίαν ἐρχομένων.<sup>2</sup> Απὸ φι-  
λολογικῆς ἀπόψεως δὲ πάπυρος οὗτος ἐλαχίστην  
ἔχει σημασίαν, ἀλλ᾽ ἀπὸ ἴστορικῆς μεγίστην,  
διότι είνε τὸ μόνον Ἰσως διασωθὲν πλῆρες κεί-  
μενον, γνωρίζον ἡμῖν τὰ κρατοῦντα ἐν Αἰγύπτῳ,

<sup>1</sup> Σήμερον τὸ παρὰ τὸ Φαγιοὺμ χωρίον τοῦτο ὄνομά εται Ούμ - ἐλ - Βαραγάτ.

ἢθιμα, εἶναι πιθανώτατον, ὅπως βέβαιον ὑπάρχει ὅτι καὶ τὰ διεζευκτήρια γράμματα, ή ὡς ἀποκαλεῖ ταῦτα τὸ εὐαγγέλιον γραφὴν ἀποστάσιον, συνετάπτοντο ἐπ' Ἰησὸς ἐλληνιστὶ ὑπὸ τῶν ἐν τέλει Ἰουδαίων ἀσχιερέων.

Ίσως ἀπορήσῃ τις, διότι ἐν τῷ συμβολαίῳ τούτῳ διαγράφονται μὲν τὰ καθήκοντα τῆς συζύγου πρὸς τὸν σύζυγον, ἀλλ᾽ οὐδαμοῦ μνημονεύονται ποιναὶ οὐδὲ κανὸς λόγος γίνεται περὶ δικαιώματος τοῦ ἔξαπατηθέντος συζύγου τοῦ διεκδικεῖν τὴν ἔξυβρισθεῖσαν αὐτοῦ τιμῆν. Τὴν παράλειψιν ταύτην ἀποδοτέον εἰς τὴν ἔξημερωσιν τῶν ἥδων ἢ εἰς διάφορον ἀντίληψιν τῆς τιμῆς; Εἰς τὴν ἐδώτησιν ταύτην θὰ ἔδυσκολεύετό τις νάποκριθῇ, λαμβανομένου ὑπὸ δύψιν ὅτι κατ᾽ ἔκεινο τοῦ καιροῦ ὑπῆρχεν οὐσιώδης τῆς πολιτείας θεσμός, ἐὰν μὴ ἀποκλείων πᾶσαν περὶ μοιχείας ὑπόνοιαν ἀναχαιτίων δύμας αὐτήν, καὶ καθ' ὃν οἱ μελλόγαμοι ἔπρεπε νὰ ὁσι νέοι, πλήρεις σθένους καὶ σφρίγους καὶ οὐχὶ φιλάσθενοι, παχετικοί, ἢ ἄλλως πως ἐν παρακμῇ τῶν σωματικῶν αὐτῶν δυνάμεων διατελοῦντες.

Κατὰ τοὺς πρώτους τοῦ Χριστιανισμοῦ χρό-  
νους ἔνεκα τοῦ προσηλυτισμοῦ πρὸς τὸ νέον  
θρήσκευμα οἱ γάμοι ἐτελοῦντο ἐξ ἀνάγκης καὶ  
μεταξὺ παιδιών, ὃ δὲ ἀνάτερος πολιτικὸς θε-  
σμὸς περιέστη μικρὸν κατὰ μικρὸν εἰς ὁρηστήσαν,  
τούτου δ' ἔνεκα καὶ ὁ Παῦλος, δπως συγκρα-  
τήσῃ τὴν κατ' οἶνον ἀγαθὴν συμβίωσιν τῶν  
νεοφωτίστων, δὲν παρέλειπε νὸ συνιστᾶ πρὸς  
αὐτοὺς τὴν ἐπιλήψωσιν τῶν συζυγικῶν καθη-  
κόντων, λησμονῶν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα,  
φαίνεται, ἐν τῇ περιστάσει ταῦτῃ διτὶ ἄνυπέρ-  
βλητον κάλυμα τῆς προθυμίας τοῦ πνεύματος  
ὑπάρχει τὸ ἀνίσχυρον τῆς σαρκός.

Ἐὰν δὲ ἡ Ἐκκλησία, ἣτις πλειστα δοσα τοῦ ἐλληνικοῦ θρησκεύματος παραλαβοῦσα περιέβαλε διὰ χριστιανικῆς ὁμφίσεως, καὶ τὸν οὐσιώδη τοῦτον τοῦ γάμου θεσμὸν διέσωζεν ὑπὸ τύπου κανόνος, μὴ ἐπιτρέποντος ἀδιακρίτως τὴν ἔκδοσιν ἀδείας γάμου εἰς νέους καὶ παρόγλυκας, οὐδεμίᾳ ὁμφιβολίᾳ δτι καὶ τὰ ἀπὸ τῆς αἰλίνης διλιθήματα θὰ ἥλαττοῦντο σφόδρα καὶ αἱ συγναῖ πυκναὶ τοῦ συζυγικοῦ βίου διαπομπεύσεις, καὶ τὰ ἔξεντερίσματα.

<sup>3</sup>Ἐν Καΐρῳ, 14 Ἀπριλίου 1911

ΔΩΔΩΝΑΙΟΣ

# ΤΟ ΠΡΟΪΚΟΣΥΜΦΩΝΟΝ

«Βασιλεύοντος Πτολεμαίου, τοῦ καὶ Ἀλεξάνδρου Θεοῦ Φιλομήτορος, ἔτους δευτέρου καὶ εἰκοστοῦ<sup>1</sup>, ἐφ' ιερέως Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν ἄλλων τῶν γραφομένων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, μηνὸς Ξανθίου ἐνδεκάτῃ, Μεχεὶρ ἐνδεκάτῃ, ἐν Κερκοπίστι τῆς Πολέμωνος μερίδος τοῦ Ἀρσινόετου νομοῦ.

«Ομοιογενεί Φιλίσκων» Ἀπολλωνίου, Πέρσης τῆς ἐπιγονῆς, Ἀπολλωνίᾳ τῇ καὶ Κελαύνῃ, Ὁραιολείδου Περσίνη, μετὰ κυρίου τοῦ ἑαυτοῦ ἀδελφοῦ Ἀπολλωνίου ἔχειν παρ' αὐτῆς εἰς χαλκοῦ νομίσματος λόγον τάλαντα δύο καὶ τετρακισχιλίας δραχμὰς τὴν διωμολογημένην αὐτῷ φερονήν ὑπὲρ αὐτῆς Ἀπολλωνίας. Ἐστη δὲ Ἀπολλωνία παρὰ Φιλίσκῳ πειθαρχοῦσα αὐτον, ὡς προσῆκόν ἐστι γυναιΚΑ ἄνδρος, κυριεύουσαΝ μετ' αὐτοῦ κοινῇ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῖς. Τὰ δὲ δέοντα πάντα καὶ τὸν ἴματισμὸν καὶ τᾶλλα ὅσα προσήκει γυναικὶ γαμετῇ παρεχέσθω Φιλίσκως Ἀπολλωνίᾳ ἐνδημῶν καὶ ἀποδημῶν κατὰ δύναμιν τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῖς, καὶ μὴ ἔξεστω Φιλίσκῳ γυναικαὶ ἄλλην ἀπαγαγέσθαι ἀλλ᾽ Ἀπολλωνίαν μηδὲ παλλακὴν μηδὲ παιδικὸν ἔχειν μηδὲ τεκνοποιεῖσθαι ἔξ ἄλλης γυναικός, ζώσης Ἀπολλωνίας, μηδὲ ἄλλην οἰκίαν οἰκεῖν, ἵσ τούτη κυριεύει τὴν Απολλωνίαν, μηδὲ ἔγβαλλεν

μηδὲ ὑβρίζειν μηδὲ κακούχειν αὐτὴν μηδὲ τῶν ὑπαρχόντων μηθὲν ἔξαλλοτροῦν ἐπ' ἀδικίᾳ τῇ Ἀπολλωνίᾳ.<sup>3</sup> Εἳνα δέ τι τούτων ἐπιδειχθῆ ποιῶν ἡ τὰ δέοντα ἡ τὸν ὑματίσμὸν ἡ τάλλα μη παρέχειν αὐτῇ, καθὰ γέγραπται ἀποτελεστῷ Φιλίσκῳ Ἀπολλωνίᾳ παραχρῆμα τὴν φερονήν, τὰ δύο τάλαντα καὶ τὰς τετρακισχιλιάς δραχμὰς τοῦ χαλκοῦ. Κατὰ τὰ αὐτὰ δὲ μηδὲ Ἀπολλωνίᾳ ἔξεστω ἀπόκοιτον μηδὲ ἀφήμερον<sup>1</sup> γίνεσθαι ἀπὸ τῆς Φιλίσκου οἰκίας, ἀνευ τῆς Φιλίσκου γνώμης, μηδ<sup>2</sup> ἀλλωφ ἀνδρὶ συνεῖναι μηδὲ φεύγειν τὸν κοινὸν οἴκον μηδὲ αἰσχύνεσθαι Φιλίσκου δσα φέρειν ἀνδρὶ αἰσχύνην. Εἳνα δὲ Ἀπολλωνίᾳ ἐκοῦσα βούληται ἀπαλλάσσεσθαι ἀπὸ Φιλίσκου, ἀποδότω αὐτῇ Φιλίσκος τὴν φερονήν ἀπλῆν ἐν ἱμέραις δέκα, ἀφ' ἣς ἐὰν ἀπατηθῇ. Εἳνα δὲ μὴ ἀποδῷ, καθὰ γέγραπται, ἀποτελεστῷ αὐτῇ παραχρῆμα ἡμιόλιον τὴν φερονήν».

## Οἱ Μάρτυρες

Οι Μάρτυρες  
έπονται αἱ ὑπογραφαὶ]      Ὁ Συγγραφοφύλαξ  
[ἢ ὑπογραψὲ]

<sup>1</sup> Κατά τὸν Συνέσιον (περὶ Προρολας) «μίαν ἀρετὴν Οὐσιώς φέτο γυναικὸς εἶναι τὸ μήτε τὸ σῶμα αὐτῆς οὕτη τοῦνομα διαβῆναι τὴν αὐλειον». Ἡ πυθαγορικὴ ἀλιστα φιλόσοφος Θεανὼ ἀπεφάνθη κατὰ τῆς προσλέψεως εἰς τὸ θεομοφορεῖον τῶν ἀφημέρων καὶ ποκοιτῶν γυναικῶν.

# ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΣ—ΤΟ ΡΑΔΙΟΝ\*

**Μ**έχρι πρό δολίγουν ἐγνωμόζομεν ὅτι τὸ σύμπαν ἀποτελεῖται ἐκ δύο μεγάλων μερῶν: τοῦ βαρεός, ἥτοι τῆς ἔχουσης βάρος ὑλῆς, καὶ τοῦ ἀβαρούς, τοῦτόστι τοῦ αἰνέρος καὶ δλων τῶν ἐν αὐτῷ φαινομένων ἐνεργειάς, διοῖα εἶναι τὸ φῶς, ἥ θεομότης, δὲ ἡλεκτρισμὸς κλ. Εἴχομεν δὲ μάθει, ὅτι ἡ ὑποπίπτουσα εἰς τὰς αἰσθήσεις ἡμῶν ὑλὴ ἀποτελεῖται ἐκ διαφόρων μῆξεων καὶ ἐνώσεων δεκάδων τινῶν σωμάτων, τὰ διοῖα ἡ χημεία ἀπέδειξεν, ὡς στοιχεῖα, δηλαδὴ ὡς σώματα ἀπλᾶ, ἀποτελούμενα ἀπὸ ἐν εἰδοῖς ἀτόμων καὶ οὐδὴ ἐκ τῆς ἐνώσεως ἀτόμων διαφόρων εἰδῶν. Ἐμάθομεν ἐπὶ παραδείγματι ὅτι τὸ Ὀξυγόνον μιγγνύσμενον μετὰ τοῦ Ἄζωτου σχηματίζει τὸν ἀέρα, ὅτι ἐνούμενον μετὰ τοῦ Ὑδρογόνου παράγει τὸ ὑδρο, καὶ οὕτω καθ' ἔξης ἀλλ' ὅτι τὸ διγυόνον, τὸ ὑδρογόνον, τὸ Ἄζωτον, ὁ χαλκός, τὸ λίθιον, ὁ σίδηρος καὶ τὰ ἄλλα στοιχεῖα ἔξι οὐδενὸς ἀλλού ἀποτελοῦνται ἔκαστον καὶ οὐδόδως ἀλλοιοῦνται ἢ μετατρέπονται: ὅτι δὲ σίδηρος, ὁ χαλκός, ὁ χρυσός, ὁ ἄργυρος, ὁ ἀνθρακός καὶ δλα τέλλα στοιχεῖα ἦσαν, εἶναι καὶ θὰ εἶναι πάντοτε τὰ αὐτά, μὲ τὸ αὐτὸ διατομὴν βάρος καὶ μὲ τοὺς αὐτοὺς χαρακτῆρας.

Ἐὰν μετὰ τὰ τοιαῦτα διδάγματα τῆς Φυσικῆς καὶ τῆς Χημείας, ἀνεγίνωσκε τις τὰς περὶ κοσμογονίας θεωρίας τοῦ Ἀναξιμάνδρου, τοῦ Ἀναξιμένους, τοῦ Ἡρακλείτου καὶ τοῦ Ἀναξαγόρου, εἰφωνικὸν μειδίαμα θὰ ἀνέβαινεν εἰς τὰ χείλη του καὶ θὰ ὠκτειρε τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, οἵτινες ἐφαντάσθησαν τότε, διὶ εἰναι δυνατὸν δὲ κόσμος δλόκηρος ἀπὸ τοῦ αἰδέρος μέχρι τῆς λάβας. νὰ λαμβάνῃ ὑπόστασιν καὶ ζωὴν ἀπὸ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς πηγῆς καὶ δυνάμεως.

**Καὶ ὅμως σήμερον εἰς τοῦτο τείνομεν.**

Απὸ τῆς ἐποχῆς τῶν πειραμάτων τοῦ Herz καὶ τοῦ Crookes ἥρχισεν ὑπεισερχομένη εἰς τὰς σκέψεις πολλῶν ἐπιστημόνων ἡ ὑπόνοια ὅτι ὁ αἰθήρ καὶ μετ' αὐτοῦ τὸ φῶς, ὁ ἡλεκτρισμὸς καὶ τὰ τοιαῦτα δὲν εἶναι τι ἄλλον. Ἀλλ᾽ ἔπειτε νὰ γείνη ἡ ἀνακάλυψις τῶν ἀκτινεργῶν σωμάτων καὶ κυρίως ἡ ἀνακάλυψις τοῦ Ραδίου, ἵνα ἀποδειχθῇ πλέον σαφῶς καὶ πειραματικῶς, ὅτι τὸ σύμπαν δὲν εἶναι ὅποιον τὸ ἐνομίζομεν, ὅτι ἡ ἐν τῷ κόσμῳ ἐνέργεια δὲν εἶναι ὅπως ἐφανταζόμεθα αὐτήν, ὅτι ὁ αἰθήρ δὲν εἶναι ἄλιος καὶ ἀβαρής, ὅτι τὰ σώματα δὲν μένουσιν ἀναλλοίωτα, ὅτι τέλος δὲν εἶναι ποσῶς ἀπίθανος ἡ προειρημένη γρώμη τῶν ἀνωτέρω προγόνων μας.

\* Διάλεξις γενομένη εις τὸν «Παρνασσὸν» τὴν 2 Μαρτίου 1911.

Φαντάζομαι εις πόσους τὰ πράγματα ταῦτα καὶ ἔκεινα περὶ τῶν δποίων κατωτέρῳ πραγματεύομαι θὰ φανῶσι παραμύθια, δπόταν αὐτὸς δ Poincaré πλέκων εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τὸ ἐγκώμιον τοῦ Curie λέγει: «Ἐνδισκόμεθα λοιπὸν πρὸ τῆς μετατροπῆς τῶν στοιχείων; Πραγματοποιοῦνται ἄραγε τὰ ὅνειρα τῶν ἀλλημιστῶν; . . . Οοσυδήποτε καὶ ἀν πραγματοποιηθῇ ἐκ τῶν ὅνειροπολήσεων τοῦ Curie καὶ τῶν περὶ αὐτὸν θὰ ἀρκέσῃ νὰ φέρῃ σύγχυσιν εἰς ἄπασαν τὴν Φυσικήν». Είναι δ' ὁ Poincaré οὗτος, δ δώσας τὴν πρώτην ὡδησιν πρὸς τὴν ἀνακάλυψιν τῶν ἀκτινεργῶν σωμάτων διὰ τὸν ὀπόλευθον λόγον:

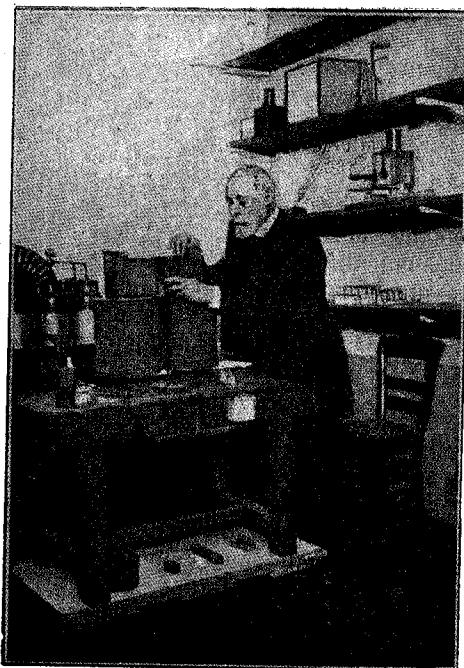
Γνωρίζετε πάντες δι τοῦ ἡλεκτρισμὸς δυοκόλων διέρχεται διὰ τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος καὶ δι τοῦ ἀραιού ρεύμαντος τούτου παράγεται φως ἵδες ἢ κιτρινοπράσινον ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ τῆς ἀραιώσεως.<sup>6</sup> Επίσης γνωρίζετε πῶς τυχαίως περίπου δ Röntgen παρετήρησεν, δι τοῦ ἀκτίνες ἐνδός εἰδους ἐκ τῶν ἐν τῷ κενῷ παραγομένων διεπέρων τὸ σκοτεινὸν κάλυμμα τῆς σφαιρᾶς καὶ διῆγειρον τὸν φθορισμὸν τοῦ βαρυοκυανούχου λευκοχρόου καὶ πῶς ἐκ τούτου ὠρμήθη εἰς τὴν μελέτην καὶ τὴν ἀναπάλυψιν τῆς διαδυτικότητος τῶν ἀκτίνων X διὰ μέσου τῶν σκοτεινῶν σωμάτων.

Μετά τὴν ἀνακοίνωσιν τοῦ Röntgen κατὰ τὰ Χριστούγεννα τοῦ 1895, ὁ Poingaré μελετῆσας τὰ κατὰ τὴν παραγωγὴν τῶν ἀκτίνων τούτων ἐδημοσίευσε τὴν 30 Ἰανουαρίου 1896 ἐν τῇ *Revue Générale des Sciences* ἐν ἀρθρῷ περιέγον τὸ ἔξης χωρίον:

«Τοιουτορόπως ή ὑαλος καθισταμένη φωσφορίζον σῶμα ἐκπέμπει τὰς ἀκτῖνας Ραΐντγκεν. Ἀραγε δὲν εἶναι δυνατὸν τὰ ἐντόνως φωσφορίζοντα σώματα, οἰαδήποτε καὶ ἂν εἴναι ή πηγὴ τοῦ φωσφορισμού των, ἐκτὸς τῶν φωτεινῶν ἀκτίνων νὰ ἐκπέμπωσι καὶ ἀκτῖνας Χ; . . . Τοῦτο δὲν εἶναι πολὺ πιθανόν δύμως εἴναι δυνατὸν εὔχόλως γὰ πιστοποιηθῆ.»

Η ΑΚΤΙΝΕΡΓΕΙΑ ΤΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ

“Η σκέψις αὗτη τοῦ Poincaré, διτεῖναι πι-  
θανὸν τὰ φωσφροδίζοντα σώματα νὰ περιέχουν  
ἀκτῖνας X, ἥνοιξε νέον στάδιον πειραματισμοῦ  
εἰς πολλοὺς φυσικούς. Ἐκ τούτων τὰ πειράματα  
τοῦ Charles Henry, τοῦ Niewenglowski, τοῦ  
Troost ἐβεβαίωσαν τὴν ύπόθεσιν τοῦ Poincaré-  
καθότι κατωρθοῦτο νὰ ἐπιτυγχάνωνται ἀκτινο-  
γραφίαι διὰ διαφόρων φωσφροδίζουσῶν οὐσιῶν  
ἐκπιθεμένων εἰς τὸν ἥλιον. Ἀλλ’ ἡ Τύχη ἐπεφύ-



ΕΡΡΙΚΟΣ ΒΕΚΚΥΕΡΕΛ

λαττε τὴν δόξαν εἰς τὸν Ἐρρίκον Βεκκυέρελ<sup>1</sup>.

Ο Ἐρρίκος Βεκκυέρελ ἡθέλησεν ἐπίσης νὰ πιστοποιήσῃ τὴν σκέψιν τοῦ Poincaré καὶ προέβη εἰς τὰ κατωτέρω πειράματα βασίζων αὐτὰ ἐπὶ τῶν μελετῶν αὐτοῦ τε καὶ τοῦ πατρός του ὃς πρὸς τὸν φωτογραφισμὸν καὶ φθορισμὸν τῶν σωμάτων. Καὶ λέγεται μὲν φωτοφροφισμὸς ἡ ἰδιότης σωμάτων τινῶν νὰ ἐκπέμπωσι φωτεινὰς ἀκτῖνας χωρὶς νὰ φαινονται δεχόμενα ἀκτινοβολίαιν τινὰ εἴτε καὶ τὸ νὰ ἐκπέμπωσι φωτεινὰς ἀκτῖνας μακρὸν χρόνον μετὰ τὴν παῖσιν τῆς ἀκτινοβολίας ἡ ὅποια τὰ προσέβαλεν. Ἔνῳ φθορισμὸς λέγεται ἡ ἰδιότης τῶν σωμάτων ἐκείνων, τὰ ὅποια ἐκπέμπουσι φωτεινὰς ἀκτῖνας μόνον ἐφ' δσον δέχονται ἀκτινοβολίαιν τινὰ καὶ ἐκείνων τὰ ὅποια προσέβαλλομενα ὑπ' ἀκτινοβολίας παρουσιάζονται ὑπὸ χρῶμα διάφορον τοῦ συνήθους. Λόγουν χάριν φωτοφροφίζοντα σώματα εἶναι διάφοροι ἀλκαλικοὶ γάλαι καὶ ἐνώσεις τοῦ βαρύου, τοῦ οὐρανίου, τοῦ ραδίου κλ., ἐνῷ φθοριζοντα εἶναι διάφοροι λευκό-

<sup>1</sup> Ο Ἐρρίκος Βεκκυέρελ καθηγητὴς τῆς Φυσικῆς ἐν τῇ Πολυτεχνικῇ Σχολῇ καὶ τῷ Μουσείῳ τῆς Φυσικῆς Ἰστορίας τῶν Παρισίων ἐγεννήθη τῷ 1852 καὶ ἀπέθανεν ἐν ἥλικᾳ 56 ἐτῶν τὸν Αὔγουστον τοῦ 1908.

Ο πατήρ του Ἐδμόνδος ἐκλείσεις τὸ ὄνομά του διὰ τῶν μελετῶν του «ἐπὶ τῆς φωτογραφίας τῶν χρωμάτων», «ἐπὶ τοῦ φωτοφροφισμοῦ τῶν σωμάτων» καὶ «ἐπὶ τῶν ὑπεριωδῶν ἀκτινοβολιῶν». Εἰς δὲ τὸν πάπτων του Ἀντώνιον· Καίσαρα ὀφείλομεν τὴν ἀπαρχὴν τῆς ἡλεκτροχημίας, τὰς θερμοηλεκτρικὰς λαβίδας, τὴν ἡλεκτρομαγνητικὴν πλάστιγγα κλ.

χροσος, ἡ ὑαλος τοῦ οὐρανίου ὑπὸ ἴωδες φῶς κλ. Ὁ Βεκκυέρελ λοιπὸν ἔλαβε φωτογραφικὴν πλάκα, τὴν περιεπύλιξεν ἐντὸς μέλανος χάρτου καὶ τὴν ἐνέκλεισεν ἐντὸς κυτίου ἐκ λεπτοτάτου ἀργιλλίου εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ εἶναι δυνατὸν νάλλοιον ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, δσογδήποτε καὶ ἀνὴθελε μείνη ὑπὸ ἀντάς ἀφ' οὗ δὲ τέλος ἐθήκεν ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας τοῦ κυτίου πλάκα διπλοῦ θεικοῦ ἀλατος οὐρανίου καὶ καλίου ἐξέθηκε πάντα ταῦτα οὕτω παρεσκευάσμενα εἰς τὸν ἡλιον νομίζων, διὰ τοῦ ἀναγκαίου ἡ διέγερσις φθορισμοῦ ἐπὶ τῶν σωμάτων αὐτῶν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ πειράματος. Πράγματι μετὰ 5 ὥρας ἡ φωτογραφικὴ πλάκη ἀποσυρθεῖσα καὶ ἐμφανισθεῖσα ἐδείχθη ἐπιτροπεμένη. Τοῦτο ἔδωκεν εἰς τὸν Βεκκυέρελ νὰ πιστεύσῃ, διὰ τὸ ἀλατος τοῦ οὐρανίου προσβαλλόμενον ὑπὸ τὸν ἡλιον ἐκπέμπει ἀκτῖνας Ραϊνγκεν. Τὸ πείραμα ἐπιανέλθη ἀπλάκης καὶ ἔδωκε πάντοτε τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα ἐως διὰ τοῦ ἡμέραν τινά, κασθ' ἦν ὁ Βεκκυέρελ ἐκένθετε τὸ παρασκεύασμά του, διὰ τὸν ἡλιον ἐκρύβη καὶ διὰ μέγας φυσικὸς νομίσας, διὰ τὸν ἡμέραν ἐκείνη ἡτο ἀτυχῆς διὰ τὰ πειράματά του, τὸ ἀπέσυρε καὶ τὸ ἐτοποθέτησεν, ως εἴχεν, εἰς τὸ ἐρμάριον του, περιμένων ἡμέραν ἀλλην ἐντυχεστέραν.

Καὶ ποῦ νὰ ὑποδέηται διὰ τὸν ἡλιον τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐκρύβη ἀκριβῶς διὰ νὰ λάμψῃ ἡ ἰδιότης τοῦ ἡλιος!

Ἐπὶ τέσσαρας ἡμέρας τὰ νέφη ἐκάλυπτον τὸν οὐρανόν. Τὴν πέμπτην ἡμέραν θέλων νὰ ἐπαναλάβῃ τὰ πειράματά του ἐσκέφθη — πρὸς μεγίστην εὐτυχίαν — νὰ ἀλλάξῃ τὴν φωτογραφικὴν πλάκα διὰ ἀσφαλεστέραν ἐπιτυχίαν τοῦ πειράματος. Ἐκ τύχης δὲ μᾶλλον ἡ ἐξ ἐμπνεύσεως ἔκαμε τὴν ἐμφάνισην τῆς πταλαιᾶς πλακού.

Τοῦτο ἀπεκάλυψε τὰ πάντα! Ἡ φωτογραφικὴ πλάκη εἶχεν ἐπηρεασθῆν ὑπὸ τοῦ ἀλατος τοῦ οὐρανίου καὶ ἀνεν τῆς μεσολαβήσεως τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων. Ἐκτοτε σειρὰ μακρὰ πειραμάτων ἀπέδειξεν εἰς τὸν μέγαν φυσικὸν διὰ πάντα τὰ ἀλατα τοῦ οὐρανίου, εἴτε φωτοφροφίζοντα εἴτε μή, καὶ αὐτὸ τὸ μεταλλικὸν οὐράνιον, ἐκπέμπουσιν αὐτομάτως ἀκτῖνας ἐντελῶς ἀναλόγους πρὸς τὰς ἀκτῖνας τοῦ Röntgen. Φαντάσθητε διὰ πάντα τὰ ἔγχαριστησις διὰ τὸν ἀνδρα ἐκείνον καὶ διὰ πάντα τὰ ἔγχαριστησις διὰ πάντα ἀνεπιτυγμένον ἀνθρωπον νὰ ἴδῃ σώματα σκοτεινὰ ἐκπέμποντα ἀκτῖνας X αὐτομάτως, ἀνεν ἡλεκτροφροφισμοῦ καὶ σωλήνων κενοῦ καὶ ἀνεν τῆς πολυσυνθέτου συσκευῆς τῶν ἀκτίνων Röntgen.

Ἡ εἰδὼν αὐτὴν εἶναι ἡ πρώτη φωτογραφικὴ ἐντύπωσις, ἡτις ἀπεκάλυψεν εἰς τὸν Βεκκυέρελ τὴν αὐτόματον ἀκτινοβολίαν τοῦ οὐρανίου<sup>1</sup>.

<sup>1</sup> Ἐπίδειξις πρώτης ἀκτινογραφίας διὰ οὐρανίου.

Τοιουτορόπως λοιπὸν ἀνεκαλύφθη ἡ ἀκτινεργεία, δηλαδὴ ἡ ἰδιότης τοῦ οὐρανίου καὶ τῶν ἄλλων σωμάτων, τὰ διόποια κατωτέρω θὰ ἴωμεν, νὰ ἐκπέμπωσιν αὐτομάτως ἀκτῖνας. Καὶ ὀνόμασαν τὸ εἶδος μὲν τῶν ἀκτίνων αὐτῶν ἀκτῖνας Βεκκυέρελ, τὰ δὲ σώματα τὰ διόποια ἐκπέμπουσιν αὐτάς ἀκτινεργά σώματα.

Μετὰ τὴν ἀνακοίνωσιν τοῦ Βεκκυέρελ περὶ τῶν ἀνωτέρω πλείστοι φυσικοί, μεταξὺ τῶν διόποιων δ Paul Curie καὶ ἡ σύζυγός του Skłodowska Curie, ἀπηγγολήθησαν εἰς τὴν ἐξέτασιν δλων κατὰ σειρὰν τῶν γνωστῶν στοιχείων καὶ πολλῶν φυσικῶν μεταλλευμάτων. Κατὰ τὴν τοιαύτην ἐξέτασιν εὑρέθη ἀπὸ τῆς κυρίου Curie διὰ τὸ θόριον εἶναι ἐξ ίσου ἀκτινεργόδην πρὸς τὸ οὐρανίον. Ἀλλ' ἐκεῖνο, τὸ διόποιον προσείλκυσε τὴν προσοχὴν τῶν δύο συνδιάφορων χημικῶν οὐσιῶν 180,000 δκάδων ἀπολαμβάνεται καθαρὸν μόνον 360,000 δκάδων. Κατόπιν αἱ τριακόσιαι ἔξηκοντα αὐτὰ χιλιάδες δκάδων καθαρὸν πιστορανίτου κατεργάζονται διὰ διαφόρων χημικῶν οὐσιῶν 180,000 δκάδων περίπου. Καὶ εἰς τὸ τέλος μετὰ πολλοὺς κόπους κατορθωταὶ νὰ ἐξαχθῇ βραωμούχογράδιον ἐνὸς δραμίου. Τώρα ἀν ἀνακεφαλαιώσητε ἐν τῇ σκέψει σας, διὰ τὸν δέκατον δέκατον μεταλλικόν δκάδων μεταλλεύματος, ὑδατος, χημικῶν προϊόντων καὶ μεγίστους κόπους καὶ πλείστος χρόνους δαπανῶνται διὰ τὴν παραγωγὴν τόσον μικρᾶς ποσότητος, θὰ δικαιώσητε διπλὶ ἐν δράμιον ραδίου, μόνον ἐν δράμιον στοιχίζει 1,500,000 φράγκων χρυσῶν περίπου.

Ἡδη ὑποθέτω διὰ τὰ πράγματα ἀρχίζουν νὰ σᾶς φαίνονται μυθώδη ἀλλ' ἵσως δὲν σᾶς φαίνονται τόσον δυσπίστευτα, διὸν θὰ σᾶς φανώσιν, αἱ διάφοροι φυσικαὶ, χημικαὶ καὶ βιολογικαὶ ἰδιότητες τοῦ μετάλλου αὐτοῦ.

νπὸ τοῦ Crookes, τὸ ραδιοτελλούριον ἀνακαλυφθὲν ὑπὸ τοῦ Markwald καὶ τὸ ραδιοθόριον ἀνακαλυφθὲν τῷ 1904 ὑπὸ τοῦ Ramsay καὶ τοῦ Hahn. Ἀλλὰ τὰ σκῆπτρα κρατεῖ ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸ ραδίον.

#### ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΡΑΔΙΟΥ

Ἡ παραγωγὴ τοῦ ραδίου εἶναι δυσκολωτάτη. Ἀφοῦ κατατημῆῃ τὸ μετάλευμα τοῦ πιστορανίτου εἰς δλοέν μικρότερα τεμάχια καὶ λειτοριβηθῇ, ἀποπλύνεται καὶ καθαρίζεται πλειστάκις, οὕτως ὡστε ἀπὸ ἀκαδίφορου μεταλλεύματος 5,000,000 δκάδων ἀπολαμβάνεται καθαρὸν μόνον 360,000 δκάδων. Κατόπιν αἱ τριακόσιαι ἔξηκοντα αὐτὰ χιλιάδες δκάδων καθαρὸν πιστορανίτου κατεργάζονται διὰ διαφόρων χημικῶν οὐσιῶν 180,000 δκάδων περίπου. Καὶ εἰς τὸ τέλος μετὰ πολλοὺς κόπους κατορθωταὶ νὰ ἐξαχθῇ βραωμούχογράδιον ἐνὸς δραμίου. Τώρα ἀν ἀνακεφαλαιώσητε ἐν τῇ σκέψει σας, διὰ τὸν δέκατον δέκατον μεταλλικόν δκάδων μεταλλεύματος, ὑδατος, χημικῶν προϊόντων καὶ μεγίστους κόπους καὶ πλείστος χρόνους δαπανῶνται διὰ τὴν παραγωγὴν τόσον μικρᾶς ποσότητος, θὰ δικαιώσητε διπλὶ ἐν δράμιον ραδίου, μόνον ἐν δράμιον στοιχίζει 1,500,000 φράγκων χρυσῶν περίπου.

Τοῦτο τὸ ἔδητε διὰ τὸ πράγματα ἀρχίζουν νὰ σᾶς φαίνονται μυθώδη ἀλλ' ἵσως δὲν σᾶς φαίνονται τόσον δυσπίστευτα, διὸν θὰ σᾶς φανώσιν, αἱ διάφοροι φυσικαὶ, χημικαὶ καὶ βιολογικαὶ ἰδιότητες τοῦ μετάλλου αὐτοῦ.

Οταν τὸ ἔδητε διὰ τὸ πράγματα ἀρχίζουν νὰ σᾶς φαίνονται μυθώδη ἀλλ' ἵσως δὲν σᾶς φαίνονται τόσον δυσπίστευτα, διὸν θὰ σᾶς φανώσιν, αἱ διάφοροι φυσικαὶ, χημικαὶ καὶ βιολογικαὶ ἰδιότητες τοῦ μετάλλου αὐτοῦ.

Οταν τὸ ἔδητε διὰ τὸ πράγματα ἀρχίζουν νὰ σᾶς φαίνονται μυθώδη ἀλλ' ἵσως δὲν σᾶς φαίνονται τόσον δυσπίστευτα, διὸν θὰ σᾶς φανώσιν, αἱ διάφοροι φυσικαὶ, χημικαὶ καὶ βιολογικαὶ ἰδιότητες τοῦ μετάλλου αὐτοῦ.

Ἐπανεργόμεθα εἰς τὸ θέμα. Τὰ μέχρι σήμερον λοιπὸν ἀνακαλυφέντα σώματα τὰ διόποια τοῦ οὐρανίου περὶ τὸν διόποιον προσείλκυσε τὴν προσοχὴν τῶν δύο συνδιάφορων χημικῶν οὐσιῶν πολλῶν σωμάτων, καὶ σωλήνων κενοῦ καὶ ἀνεν τῆς πολυσυνθέτου συσκευῆς τῶν ἀκτίνων Röntgen.

<sup>1</sup> Ἐπίδειξις φασμάτων, χαλκοῦ, κασιτέρου κλ.



έπαιρνε τὸ κρέας, ὅταν τὸ ἔφερναν ἀπὸ τὴν ἄγορά.

Στεκόταν ἀλύγιστη κοντὰ στὴ ζυγαριά. Συχνὰ ἐμάλωνε γιατὶ τὸ κρέας ἦταν χωρισμένο σὲ πολὺ μεγάλα ἢ σὲ πολὺ μικρὰ κομμάτια. Τὰ παιδιά στὸ τέλος τὴν ὕβριζαν, καὶ ἡ ἀδελφὴ Ποδητὴ παρήγγειλε σὲ μένα νὰ παίρω τὸ κρέας.

Τὴν ἐπομένη μέρα ἥρθε πάλι καὶ στάθηκε κοντὰ στὴ ζυγαριά. Ἡ ἀδελφὴ Ποδητὴ μοῦ ζμαθεὶς πᾶς νὰ ζυγίζω.

Μίαν ἡμέρα, ἔνα ἀπὸ τὰ δύο παιδιά, ἔβαλε μιὰ φωνὴ καλῶντας με μὲ τ' ὄνομά μου. Ἡ ἀδελφὴ Ποδητὴ πλησίασε, καὶ ἔγω κύταζα τὸ παιδί μὲ ἀπορία: ἦταν νεοφερμένο καὶ γλήγορα τὸ γνώρισα: ἦταν ὁ μεγάλος γυιὸς τοῦ Γιάννη τοῦ Κόκκινου. Μὲ πλησίασε καταχαρούμενο. Μοῦ μύλησε γιὰ τοὺς γονεῖς του, ποὺ εἶχαν εῖναι καλὴ θέσι στὸ κτῆμα τῆς κυρίας Ντελούνα. Αὐτὸς δύμως δὲν ἀγαποῦσε τοὺς ἀγρούς καὶ πῆγε σ' ἔνα κρεοπωλεῖο, στὴ χώρα.

Μοῦ εἶπε πῶς τὸ κτῆμα ἦταν πολὺ κοντά στὴν Παληόπολη καὶ μὲ ρώτησε ἀν τὸ ἥξερα ἔκαμα ναὶ, μὲ τὸ κεφάλι.

Τότε ἔξακολούθησε λέγοντας πῶς οἱ γονεῖς του ἦταν ἐκεὶ μῆνες τώρα καὶ πώς, μιὰ ἔβδομάδα πρόιν, εἶχαν γιορτὴ στὸ κτῆμα μὲ τὸ γάμο του καὶ Ἐφρίκον Ντελούνα.

Κάτι μοῦ εἶπε ἀκόμα, μὰ δὲν τὸ κατάλαβα: τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, ποὺ ἦταν χυμένο ἀπλετο μέσα στὸ μαγειρεύο, ἔγινε μαύρη νύχτα, καὶ ἔνοιωσα πῶς οἱ πλάκες ἔφευγαν κάτω ἀπὸ τὰ πόδια μου καὶ πῶς χανόμουνα στὴν ἀβύσσο.

Ἐνοιωσα καὶ πῶς ἡ ἀδελφὴ Ποδητὴ ἥρθε νὰ μὲ βοηθήσῃ, μὰ τὸ σῆθιδος μου τὸ δάγκωνε κάτι. Ἐβγαινε ἀπὸ μέσα μου ἔνας ἥχος, ποὺ μὲ πονοῦσε θλιβερά. Σάν λυγμός, ποὺ σταματοῦσε σὲ μιὰ στιγμή, θυμικά. Ἐπειτα ἔγινε πάλι φῶς καὶ εἶδα ἀποπάνω μου τὸ πρόσωπο τῆς ἀδελφῆς Ποδητῆς καὶ τῆς Μελανίας. Εἶχαν καὶ οἱ δύο τὸ ἵδιο ἀνήσυχο χαμόγελο καὶ τὸ πλατὺ πρόσωπο τῆς Μελανίας εἶχε μεγάλη δυοιότητα μὲ τὸ λεπτὸ καὶ χλωμὸ πρόσωπο τῆς ἀδελφῆς Ποδητῆς.

Ἀναστράθηκα στὸ κρεβάτι καὶ ἀποροῦσα ποὺ ἡμουν πλαγιασμένη μὲ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας μὰ δὲν στράθηκα. Θυμήθηκα τὸ παιδί του Γιάννη τοῦ Κόκκινου, καὶ ὅρες δλόκληρες προσπάθησα νὰ πνίξω τὸν πόνο μου.

Τὴν ὡρα τὸν ὕπνου μπῆκε στὸ δωμάτιο ἡ ἀδελφὴ Ποδητὴ καὶ κάθησε στὰ πόδια τοῦ κρεβατιοῦ μου. Ἐσταύρωσε πάλι τὰ χέρια τῆς σὰν τοὺς ἀγίους καὶ μοῦ εἶπε:

— Μίλησε μου γιὰ τὸν πόνο σου.

Μίλησα, καὶ νόμισα πῶς κάθε μου λέξη

ἔπαιρνε μαζί της καὶ ἔνα μέρος ἀπὸ τὸν πόνο μου. Ὁταν τὰ εἴπα ὅλα, ἡ ἀδελφὴ Ποδητὴ πῆρε ἔνα βιβλίο θρησκευτικὸ καὶ ἀρχισε νὰ διαβάζει.

Ἐδιαβάζει μὲ γαλήνη καὶ ὑποταγή, καὶ μερικὲς λέξεις τὶς ἔλεγε ἀργά σὰν παράπονο, ποὺ σβύνει.

Ξαναεῖδα τὸ μικρὸ Γιάννη τὸν Κόκκινο μοῦ ξαναμίλησε γιὰ τὸ κτῆμα καὶ τὴν ὡρα, ποὺ ἔλεγε πόσο εὐχαριστημένοι ἦταν οἱ γονεῖς του καὶ πόσο καλὸς ἦταν ὁ κύριος των, ἔγω ξανάβλεπα τὸ σπίτι τοῦ λόφου μὲ τὸν κήπο τὸν ἀνθισμένο καὶ μὲ τὴν πηγή, ποὺ τὸ νεφό της κατέβαινε ὡς τὸ ποταμάκι ἀνάμεσα στὰ σπάρτα.

Μιλοῦσα συχνὰ γιὰ τὸ σπίτι τοῦ λόφου στὴν ἀδελφὴ Ποδητή, καὶ ἔκεινη μὲ ἀκούεις μὲ προσοχή. Ἡξερε τώρα τὰ γύρω τοῦ σπιτιοῦ καὶ τὶς παραμικρὲς πτυχές καὶ ἔνα βράδυ, ποὺ ἦταν σύλλογισμένη καὶ τὴν ράτησα γιατί, ἀποκρίθηκε κυτάζοντας μακριά:

— Ἐρχεται τὸ καλοκαΐδι, καὶ βλέπω τὰ δέντρα γεμάτα καρπούς!

“Ολο τὸ Σεπτέμβριο πολλὲς καλόγρης ἥρθαν νὰ ίδουν τὴν ἡγουμένη.

Ἡ Μορφομάτα χτυποῦσε τὸ κουδοῦνι γιὰ ν' ἀναγγείλῃ τὸν ἔχομό τους. Ἡ Βερονίκη ἔβγαινε κάθε φορά νὰ ἰδῃ ποιὰ ἔρχότανε γιὰ καθεμιὰ μοναχῇ ἔλεγε καὶ κάτι κακό.

Πρὸς τὸ βράδυ, χτύπησε πάλι τὸ κουδοῦνι ν' Βερονίκη, ποὺ στεκόταν στὴν πόρτα, ἔφωναξε:

— Μπά, νὰ καὶ μία, ποὺ δὲν τὴν περιμέναμε.

Καὶ σκύβοντας τὸ κεφάλι μέσα στὸ μαγειρεύο, μᾶς εἶπε:

— Ἡ ἀδελφὴ Μαρία.

Ἡ κοντάλα, ποὺ κρατοῦσα ἔφυγε ἀπὸ τὸ χέρι μου καὶ ἔπεισε μέσα στὴν κατασάρδα.

“Ορμησα στὴν πόρτα σπρώχωντας τὴν Βερονίκη, ποὺ ἥθελε νὰ μ' ἐμποδίσῃ.

Ἡ Μελανία ἔτρεξε κατόπι μου νὰ μὲ σταματήσῃ.

— Ελα πίσω, μοῦ εἶπε, σὲ βλέπει ἡ ἡγουμένη.

Μά, ἔγω ἡμουν πιὰ κοντὰ στὴν ἀδελφὴ Μαρία. Τόση ἦταν ἡ ὁρμή μου, ποὺ λίγο ἔλειψε νὰ πέσωμε καὶ οἱ δύο.

Μὲ πῆρε στὴν ἀγκαλιά της. Ἡταν κατασυγκινημένη, ἐνθουσιασμένη.

Μοῦ ἔπιασε τὸ κεφάλι, καὶ σὰν νὰ ἡμουν μικρὸ παιδάκι, μὲ φιλοῦσε σὲ ὅλο τὸ πρόσωπο.

Ἡ Μελανία εἶχε δίκαιο: ἡ ἡγουμένη μ' ἔβλεπε ἔβγαινε ἀπὸ τὸ παρεκκλήσι καὶ ἔρχότανε πρὸς τὸ μέρος μας.

Ἡ ἀδελφὴ Μαρία τὴν εἶδε σταμάτησε τὰ φιλιά της καὶ ἔβαλε τὸ χέρι της στὸν ὡμό μου ἔγω τὴν ἔπιασα μὲ ὁρμή ἀπὸ τὴ μέση, μὴ τυχὸν καὶ φύγη.



ΚΑΤΗΧΟΥΜΕΝΟΣ Ε. ΙΩΑΝΝΙΑΣ

κάτι, ποὺ δὲν τῆς ἀρετεῖ καὶ κρατῶντας τὸ χέρι πάγω στὰ μάτια μου κλεισμένα, εἶπε σιγανὰ πάντα:

— Πόσες λύπες περνοῦν στὴ ζωὴ μας!

“Ἐπιασε τὰ χέρια μου καὶ δλοένα κυτάζοντας με, εἶπε μὲ τόνο προσευχῆς:

— Γλυκειά μου κόρη, ἀκούσε με: μὴ γίνης ποτὲ μοναχή!

“Αναστέναξε σὰν μὲ παράπονο:

— Τὸ φόρεμά μας μαῦρο καὶ ἀσπρό λέγει στοὺς ἄλλους πὼς εἰμαστε πλασμένες μὲ δύναμη καὶ φῶς, καὶ ὅλα τὰ δάκρυα χύνονται μπρόστα μας, καὶ κάθε πόνος ζητᾷ παρηγορὰ σ' ἐμάς γιὰ μᾶς δύμως, κανεὶς δὲν συλλογίζεται τὸν πόνο μας.

Μίλησε ἔπειτα γιὰ τὸ μέλλον. Ἐλεγε:

— Πηγαίνω ἐκεὶ, δούν πηγαίνουν οἱ Ἱεραπόστολοι. Ἐκεὶ θὰ ζήσω σ' ἔνα σπίτι γεμάτο ἀπὸ τρόμο: θὰ ἔχω ἀδιάκοπα μπροστά μου κάθε ἀσχημιὰ καὶ κάθε σαπίλα!

“Ἀκούα τὴ βαθειά φωνή της: εἶχε μέσα της σὰν μιὰ φωτιά: λές καὶ μποροῦσε νὰ ζήσῃ, μονάχη της, δλες τὶς δυστυχίες τοῦ κόσμου.

Λύθηκαν τὰ χέρια μας. Μὲ χάιδεψε στὸ πρόσωπο, καὶ ἡ φωνή της μού εἶπε:

— Τὰ μάτια σου εἶναι λυπημένα.  
Μοῦ χάιδεψε τὰ μάτια σὰν νὰ ἥθελε νὰ σβύσῃ

Καὶ κυτάζοντάς με, εἴπε ἀκόμα:

— Ο Θεὸς μᾶς ἔδωκε τὴ μνήμη καὶ κανεὶς δὲν ἡμπορεῖ νὰ μᾶς τὴν πάρογη.

Σηκώθηκε. Τὴν συνόδευσα ὥς τὴν ἔξοδο, καὶ δταν ἡ Μορφομάτα ἔκλεισε τὴ βαρειὰ ἔξωθυρα, ἀκούα γιὰ πολλὴν ὥρα τὸ θόρυβο.

Ξαναῆρθε ὁ χειμῶνας.

Η ἀδελφὴ Ποδητὴ κατάλαβε γοήγορα πόσο μοῦ ἀρεσε τὸ διάβασμα· μοῦ ἔφενε ἔνα - ἔνα ὅλα τὰ βιβλία τῆς βιβλιοθήκης τῶν ἀδελφῶν.

Τὰ περισσότερα ἦταν βιβλία παιδικὰ καὶ τὰ διάβαζα γυρίζοντας πολλὲς σελίδες μαζί. Προτιμοῦσα ἐκεῖνα, ποὺ ἐίχαν περιηγήσεις καὶ διάβαζα τὴν νύχτα μὲ τὸ φῶς τῆς καντήλας.

Η ἀδελφὴ Ποδητὴ μὲ μάλων, δταν ξυπνοῦσε, μά, εὐθὺς ποὺ ξανακοιμώτανε, ἀρχίζε πάλι τὸ διάβασμα.

Σιγὰ-σιγὰ μᾶς ἔνωσε γλυκειὰ φιλία: ἡ κουρτίνα δὲν χωρίζε πιὰ τὴ νύκτα τὰ κρεβάτια μας: ἔλειψαν οἱ τύποι, καὶ δλες οἱ σκέψεις μας ἦταν κοινὲς καὶ στὶς δύο.

Ἔτην ἐλαφρὰ χαρούμενη καὶ ποτὲ δὲν ἀλλαζε αὐτὴ ἡ χαρά της.

“Ἐνα μόνο τὴν ἐπείραζε στὴ ζωή, τὸ μοναχικὸ φόρεμα. Τὸ θεωροῦσε βαρὺ καὶ ἀβολο- ἐλεγε σὰν ἀηδιασμένη:



ΤΟ ΜΝΗΜΕΙΟΝ ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΛΑ ΠΑΡΑ ΤΟ ΖΑΠΠΕΙΟΝ  
νπδ Λ. Σόχουν

— “Οταν ντύνωμαι, μοῦ φαίνεται πὼς μπαίνω σὲ κανένα σπίτι, ποὺ είναι πάντα σκοτεινό.

Τὸ πετοῦσε γοήγορα - γοήγορα τὸ βράδυ καὶ ἦταν εύτυχισμένη ποὺ περπατοῦσε στὸ δωμάτιο μὲ τὰ νυχτικά.

“Ἐλεγε:

— “Ἀρχίζω νὰ συνειθίζω, μὰ τὰς πρώτας ἡμέρας ἡ καλύπτρα μούκοβε τὰ μάγουλα καὶ τὸ φρόρεμα μοῦ τραβοῦσε κάτω τοὺς ὕμους.

Τὸ φινιόπωρο ἀρχίζε νὰ βίκῃ.

Μικρὸς καὶ ξερὸς βῆχας, ποὺ ἔρχότανε πότε καὶ πότε.

Τὸ σῶμα της τὸ ψηλὸ καὶ λιγνὸ φάνηκε τότε ἀκόμα λεπτότερο. Ἔταν πάντα χαρούμενη ἐγρίνιαζε μονάχα γιατὶ τὸ φρόρεμά της γινόταν διοένα πιὸ βαρὺ.

Τὸ Μάτη, μὰ νύχτα ὀλόκληρη, ἦταν ἀνήσυχη καὶ ἔβλεπε ὅλο ὄνειρα.

“Ἐγὼ εἴχα περάσει ὅλη τὴ νύχτα μὲ τὸ διάβασμα καὶ ἔξαφνα εἶδα πὼς είχε ἀρχίσει νὰ ἔχειρωνη.” Εσβυσα τὸ καντήλι καὶ προσπάθησα νὰ κοιμηθῶ.

“Ἡμουν μισοκοιμισμένη· ἀκούσα τὴν ἀδελφὴ Ποδητὴ νὰ λέγῃ:

— “Ἄνοιξε τὸ παράθυρο νὰ μπῇ μέσα! Ἀνασηκώθηκα καὶ τὴν εἶδα καθισμένη στὸ κρεβάτι της. Είχε πετάξει τὰ σκεπάσματα καὶ ἔλινε τὰ σειρήτια τῆς νυχτικῆς καλύπτρας. Τὴν ἔριξε στὰ πόδια τοῦ κρεβατιοῦ ἐπειτα κούνησε τὸ κεφάλι, στρίφοντας τὰ κοντὰ καὶ κατσαρωμένα μαλλιά της στὸ μέτωπο, καὶ θυμήθηκα ἀμέσως τὴν Ντεξιότε Ζολύ.

Σηκώθηκα λίγο τρομαγμένη: ἔλεγε πάλι:

— “Ἄνοιξε τὸ παράθυρο νὰ μπῇ μέσα!

“Ἄνοιξα πέρα - πέρα τὸ παράθυρο, καὶ δταν γύρισα νὰ ἴδω, ἡ ἀδελφὴ Ποδητὴ ἀπλωσε τὰ χέρια πρὸς τὸν ἥλιο, ποὺ ἀρχίζε ν’ ἀνατέλλῃ καὶ μὲ φωνὴ ὀδυνατισμένη ἔλεγε:

— Πέταξα τὸ φρόρεμά μου, δὲν μποροῦσα πιὰ.

Ξάπλωσε ἥσυχα, καὶ τὸ πρόσωπο της ἔμεινε πιὰ ἀκίνητο.

Κράτησα πολλὴν ὥρα τὴν ἀναπνοή μου ν’ ἀκούσω τὴ δική της ἀνάσα ἐπειτα ἀνάπνευσα δυνατὰ σὰν νὰ ἥθελα νὰ τὴν κάμω ν’ ἀναπνεύσῃ ν’ ἐκείνη.

Μά, τὴν κύταξα ἀπὸ κοντὰ καὶ κατάλαβα πὼς ἐκείνη ἦταν ἡ τελευταία της πνοή. Τὰ μάτια ὀλάνοιχτα νόμιζες πὼς κύταζαν μιὰν ἀχτίδα, ποὺ ἔστελνε ὁ ἥλιος σὰν μακρὺ βέλος.

Μπρὸς στὸ παράθυρο περνοῦσαν καὶ ξαναπερνοῦσαν χελιδόνια, φωνάζοντας σὰν μικρὰ κορίτσια καὶ γέμιζαν τ’ αὐτὶα μου ἥχοι, ποὺ ποτὲ δὲν τοὺς είχα ἀκούσει.

Κύταξα πρὸς στοὺς κοιτῶνες μὲ τὴν ἐλπίδα

κάποιον νὰ ἴδω, ν’ ἀκούσῃ δὲ τι είχα νὰ εἰπῶ.

Μὰ ἡ ματιά μου ἔπεσε μονάχα στὴν πλάκα τοῦ ορογιοῦ, ποὺ θαρροῦσες πὼς κύταζε πάνω ἀπὸ τὰ δέντρα μέσα στὴν κάμαρα. Ἐδειχνε πέντε ἡ ὥρα. Τότε ἔριξα πάλι πάνω της τὸ σκέπασμα καὶ βγῆκα νὰ σημάνω τὸ ἐγερτήριο.

Χτύπησα πολλὴν ὥρα: ὅ ἥχος ἔφευγε μακρού, πολὺ μακρού! Ἐφευγε πρὸς ἑκεῖ, ὅποιο είχε φύγει ἡ ἀδελφὴ Ποδητή.

Χτυποῦσα, γιατὶ μοῦ φαινότανε πὼς ἡ καμπάνα ἔλεγε στὸν κόσμο πὼς ἡ ἀδελφὴ Ποδητὴ πέθανε.

Χτυποῦσα, γιατὶ περίμενα νὰ βγῇ πάλι στὸ παράθυρο τὸ ἔμφροφο πρόσωπο της νὰ μοῦ εἰπῇ: «Φθάνει! φθάνει!»

Ἡ Μελανία μοῦ πῆρε ξαφνικὰ τὸ σκοινί. Ἡ καμπάνα ἔδωσε ἀκόμα μιὰ φορὰ ἔνον τὸ ἥχο ἀλλοιώτικο, κάτι σὰν παράπονο.

Ἡ Μελανία μοῦ είπε:

— Τρελλάθηκες! πάνω ἀπὸ ἔνα τέταρτο τῆς ὥρας σημαίνεις!

“Αποκρίθηκα:

— Πέθανε ἡ ἀδελφὴ Ποδητή.

Ἡ Βερονίκη μπῆκε μαζί μας στὴν κάμαρα παρετήρησε πὼς ἡ κουρτίνα δὲν ἔχωριζε τὰ κρεβάτια μας. Καὶ είπε περιφρονητικὰ πὼς ἦταν ντροπὴ γιὰ μιὰ μοναχὴ νὰ ἔχῃ τὸ κεφάλι έσκεπτο.

Ἡ Μελανία σκούπιζε μὲ τὸ χέρι της τὰ δάκρυα. Τὸ κεφάλι της ἔγενε στὸ πλάι, περισσότερο τῷρα καὶ μοῦ είπε σιγανά:

— Είναι ἀκόμα πιὸ γόστιμη πάρα ποίν. Ὁ ἥλιος ἀπλωνότανε τῷρα στὸ κρεβάτι καὶ σκέπαζε τέλεια τὴν πεθαμένη.

“Ολη τὴν ἥμερα ἔμεινα μαζί της.

Μερικὲς μοναχὲς ἥρθαν νὰ τὴν ἴδουν. Μία τῆς σκέπασε τὸ πρόσωπο μὲ πανὶ λευκό. Μὰ εὐθὺς ποὺ βγῆκε, τράβηξα τὸ πανί.

Ἡ Μελανία κ’ ἔγω γεννυχίσαμε στὸ πλάι της. “Οταν ἡ Μελανία ἔκλεισε τὸ παράθυρο, ἀναψε τὴ μεγάλη λάμπα γιὰ νὰ μὴν είναι στὰ σκοτεινὰ ἡ ἀδελφὴ Ποδητή.

“Ἐπειτα ἀπὸ ὅχτω ἡμέρες μπῆκε ἡ Μορφομάτα στὸ μαγειρείο. Ἦρθε νὰ μοῦ πῆγε νὰ ετοιμασθῶ νὰ φύγω τὴν ἴδια ἥμερα. Κρατοῦσε στὴ φρύγα της δυὸ χρυσᾶ νομίσματα: τὰ ἔβαλε πάνω στὸ τζάκι τὸ ἔνα δίπλα στὸ ἄλλο καὶ δείχγοντάς μου τα, είπε:

— “Ἡ μητέρα ἡ γονιμένη σου δίνει σαράντα φράγκα.

Δὲν ἥθελα νὰ φύγω χωρὶς ν’ ἀποχαιρετίσω τὴν Κολέττη καὶ τὴν Ἰσμηρία, ποὺ πολλὲς φορὲς τὶς ἔβλεπα ἀπὸ μακρού.

Μὰ ἡ Μελανία μοῦ είπε πὼς μὲ περιφρο- νῦσαν.

Ἡ Κολέττη δὲν καταλάβαινε γιατὶ νὰ μὴν ἔχω ἀκόμα πανδρευθῆ, καὶ ἡ Ἰσμηρία δὲν μοῦ συγχωροῦσε τὴν ἀγάπη, ποὺ είχα στὴν ἀδελφὴ Μαρία.

Ἡ Μελανία μὲ προβόδιος ἔως τὴν ἔξω πορτα.

Περονῶντας μπροστά στὸν παληὸ πάγκο εἶδα πὼς τὸ ἔνα τοὺς πόδι, είχε σπάσει καὶ ἔγειρε πάνω στὴ χλόη.

Στὴ θύρα εἶδα μιὰ γυναικα, ποὺ είχε κάτι μάτια σκληρά. Μού είπε αὐστηρά:

— Είμαι ἡ ἀδελφὴ σου.

Δὲν τὴν γνώρισα.

Δώδεκα χρόνια εἶχαν περάσει ἀπὸ τότε πὸν χωρισθήκαμε.

Μόλις βγῆκα μεταποτε μὲτρό πάρα τὸ χέρι καὶ μὲ φωνὴ σκληρὴ σὰν τὴ ματιά της, μὲ φωτησε πόσα χρήματα είχα.

Τῆς ἔδειξα τὰ δυὸ χρυσᾶ νομίσματα, ποὺ μοῦ είχαν δώσει.

— Τότε καλὰ θὰ κάνης, είπε, νὰ μείνης στὴ χώρα, δποὺ θὰ βρῆς εὐκολώτερα θέση.

Πηγαίνοντας μοῦ πῆρε πάρα πὼς ἡ μοναδερέμενη μὲ ἔνα πολλῆγο στὰ περίφωρα καὶ πὼς δὲν ἔθελε νὰ ἔχῃ σκοτούρες ἔξ αιτίας μου.

“Ἐφθάσαμε στὸ σταθμό.

Μὲ πῆρε ὡς τὸ τραίνο νὰ τὴν βοηθήσω νὰ σηκώσῃ τὰ πράματα της: μὲ ἀποχαιρετήσε, δταν κινήθηκε νὰ φύγῃ τὸ τραίνο καὶ στάθηκα βλέποντάς το νὰ φεύγῃ.

Τὴν ἴδια στιγμὴ ἔφθασε ἔνα ἄλλο τραίνο. Οἱ ὑπάλληλοι ἔτρεχαν φωνάζοντας:

— “Οσοι είναι γιὰ τὸ Παρίσιο δὲς περάσουν.

Εἶδα μονομιᾶς τὸ Παρίσιο μὲ τὰ ψιλὰ του σπίτια, δμοια μὲ παλάτια, δποὺ οἱ στέγες ἦταν τόσο ψηλές, ποὺ χανόνταις μέσα στὰ σύννεφα.

“Ἐνας ὑπάλληλος, νέος, μὲ σκούνησε. Στάθηκε μπροστά μου καὶ μοῦ είπε:

— Στὸ Παρίσιο πᾶτε;

— Εδίστασα ν’ ἀπαντήσω καὶ είπα μόλις:

— Ναι, μὰ δὲν πῆρα εἰσιτήριο.

— “Ἐγὼ σᾶς παίρων.

Τοῦ ἔδωσα τὸ ἔνα νόμισμα καὶ ἔφυγε τρεχάτος.

Ἐβαλα δπως - δπως στὴν τσέπη μου τὸ εἰσιτήριο καὶ τὰ χρήματα, ποὺ μοῦ ἔφερε πίσω καὶ ἀνέβηκα βιαστικὰ στὸ βαγόνι, ποὺ μοῦ ἔδειξε.

“Ο ὑπάλληλος σταμάτησε μιὰ στιγμὴ μπροστά στὴν πόρτα τοῦ βαγονιοῦ, ἔπειτα ἔφυγε γυρίζοντας τὰ δύο ινές, τὸ δεύτερο σφύριγμα μά- κραινε σὰν φωνή.

Σφύριξε τὸ τραίνο σὰν νὰ μὲ εἰδοποιοῦσε καὶ δταν ξεκίνησε, τὸ δεύτερο σφύριγμα μά- κραινε σὰν φωνή.

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΟΝΤΟΥ





έν έπιλόγῳ δὲ ἀφησεις νὰ ἐννοηθῇ διτὶ δὲ κ. ἀντιστράτη-  
γος, ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ ἐν πολέμῳ, ἔμελεις νὰ τιμω-  
ρηθῇ πειθαρχικῶς διὰ τὰς δηλώσεις του πρὸς τὰς  
έφημερίδας.

20 Ἀπριλίου. — Ο κ. Μιστριώτης ἐπανῆλθεν ἐκ τοῦ  
ἀνὰ τὴν Πελοπόννησον ταξιδίου του, ὅπου μετέβη, ἵνα  
διασωτίσῃ τὸν λαὸν διὰ τοὺς κινδύνους, τοὺς ποιόνες  
διατρέχει τὸ γλῶσσα καὶ τὸ Ἐδνος. Ἐπειδὴ κατὰ τὸν  
λαοσωτήριον αὐτὴν δρᾶστιν τὸν υβριστήν θεούς καὶ δαι-  
μονας ἐλπίζεται διτὶ θὰ τιμωρηθῇ. — Εἰς τὴν Τουρ-  
κίαν γίνονται δοκιμαὶ ταχείας ἐπιστρατείας. — Δολο-  
φονία ἐν Μακεδονίᾳ δύο Ἐλλήνων ὑπὸ Νεοτούρκων.  
Ο γερμανικὸς τύπος συζητεῖ μετὰ σφρόδυτος τὸ δι-  
καιώμα τῆς Γαλλίας, ὅπως ἐπιχειρήσῃ ἐκστρατείαν εἰς  
τὸ Μαρόκον. — Τὸ ἀλβανικὸν κίνημα ἐπεκτείνεται. —  
Νέα μήνυσις ὑπεβλήθη χθὲς ὑπὸ τοῦ ἀντιστρατήγου  
Σμολένσκη κατὰ τοῦ ἀντισυνταγματάρχου κ. Πίσσα  
ἐπὶ πλαισιογράψ πρωκτικῶν κτλ. τῆς ἐπιτροπῆς τῆς  
Ἀμύνης: διετάχθησαν ἀνακρίσεις.

21 Ἀπριλίου. — Οἱ Τούρκοι Καδῆδες, οἱ διαταχθέν-  
τες ὑπὸ τῆς τουρκικῆς Κυβερνήσεως, ὃντας κατέλιθωσιν  
εἰς Κρήτην, ἐτοιμάζονται πρὸς ἀνακράρησιν. — Αἱ ἐκλο-  
γαὶ ἐν Βουλγαρίᾳ διὰ τὴν μέλλουσαν νὰ ἀναθεωρήσῃ  
τὸ βουλγαρικὸν Σύνταγμα Μεγάλη Σοβράνες ὡρίσθη-  
σαν διὰ τὴν 18ην προσεχούς Ιουνίου. — Οἱ Τούρκοι  
ἀπέκρουσαν ἐπιθέσεις τῶν Μαλισόρων καὶ Μαρούσι-  
νων εἰς διάφορα σημεῖα. — Ο Μιστριώτης ἐκλήθη  
εἰς ἀπολογίαν. — Τὸ νομοσχέδιον περὶ καταργήσεως  
τῶν προνομίων τῶν λόρδων ἐντρέψθη εἰς τρίτην ἀνά-  
γνωσιν. — Οἱ Μαρούσινοι κατέλαβον τὴν δέσιν  
Μτούλη, διαφιλονικουμένην ὑπὸ τῶν Τούρκων κατά  
τὴν λαβούσαν χώραν ἐπίθεσιν ἐφονεύθησαν ἔξι ἔκ τῆς  
τουρκικῆς φρουρᾶς. — Διετάχθησαν ἀνακρίσεις κατὰ  
τοῦ κ. Σμολένσκη διὰ τὰς συνεντεύξεις αὐτοῦ πρὸς  
τὰς ἐφημερίδας: η κατηγορία του ἐπὶ πλαισιογραφίᾳ  
ἀπεδείχθη ἀβάσιμος.

22 Ἀπριλίου. — Οἱ Ἀλβανοὶ ἐπαναστάται ἀπεκρού-  
σθησαν εἰς τὸ σημείον Δασονέ καὶ ὑπεχώρησαν εἰς τὰ  
ὅρη καταδιωκόμενοι ὑπὸ τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ. —  
Οἱ Βουλγαροὶ προτιγκήπες, οἱ περιοδεύοντες ἀνὰ τὴν  
Μικρὰν Ἀσίαν, θὰ γίνωσι δεκτοὶ μετὰ τὸ πέρας  
τοῦ ταξιδίου των παρὰ τῷ Σουλτάνῳ. — Ο Ἐντοῦ  
ἐπιθεωρῶν τὸν στρατὸν Λαρίσης ἐξεφράσθη ὑπὲρ  
αὐτοῦ ἐνθουσιωδῶς. — Ὑπεβλήθη παραιτήσις ὑπὸ τοῦ  
ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν τῆς Τουρκίας Τζαβήθ βέν,  
χαρακτηρίζομένη ὡς ἀπαρχῇ τῆς ἐκκαθαρίσεως τοῦ  
ὑπουργείου ἀπὸ τῶν ἐν αὐτῷ κορυφαίων τοῦ Κομιτά-  
του καθ' ὁ ἀπήτησαν οἱ δυσηρεστημένοι τῶν Νεοτούρ-  
κων. — Η κατάστασις μολαταῦτα παραμένει ἐπισφα-  
λῆς καὶ ἀνησυχητικῆς ὁ ἀρχηγὸς τῶν δυσφεροτημένων  
Σαδήκ βένης, ὅστις εἶχε πεισθῆ νὰ μεταβῇ εἰς Θεσσα-  
λονίκην, ἐπανέρχεται εἰς Κονσταντινούπολιν.

23 Ἀπριλίου. — Ἔλληνεν ἐντελῶς ἡ συνεννόησις με-  
ταξὺ τῶν διαφόρων ἐν Τουρκίᾳ ἐθνοτήτων πρὸς κοι-  
νὴν ἐνέργειαν, ἀτοφασισθείσης τῆς ἀντὶ πάσης θυσίας  
ἐπιτυχίας τοῦ σκοποῦ τῆς προαστίσεως τῶν προνομίων  
καὶ συμφερόντων τῶν εὐνοητῶν. — Ο ἀρχηγὸς τῆς  
ἐν Ἀλβανίᾳ ἐκστρατείας Τουργούτ πασσᾶς ζητεῖ  
ἔνισχύσεις.

24 Ἀπριλίου. — Εκουνοπιήθη ἡ παῖσις τοῦ Μι-  
στριώτου ἐπὶ τοίμηνον, ἐπίσης χθὲς διὰ Βασιλικοῦ  
Διατάγματος ἐτέθη εἰς διαθεσιμότητα δὲ ἀντιστράτηγος  
Σμολένσκης. Ή σήμερον γενομένη ἀπόπειρα συλλαλη-  
τηρίου ὑπὲρ αὐτοῦ ἀπέτυχεν οἰκτρῶς. — Ο Ἐντοῦ  
μετέβη εἰς ἐπιθεώρησιν τῶν μεθοριακῶν σταθμῶν

τῶν συνόρων. — Τὸ τουρκικὸν θωρηκτὸν Μεσσούδιε  
ἔξερχόμενον τοῦ Κερατίου κόλπου πρὸς ἐκτέλεσιν  
γυμνασίων διερράγη παρὰ τὴν τρόπιδα. — Η ἐπανά-  
στασις ἐν Ἀραβίᾳ εἰσέτη δὲν κατεστάλη.

25 Ἀπριλίου. — Η ὑπουργικὴ κρίσις ἐν Τουρκίᾳ  
ἔξακολουθεῖ. — Η εἰς Πριστίνην ἄγουσσα ὁδὸς ἀπε-  
κλείσθη τελείως ὑπὸ τῶν ἐπαναστατῶν Ἀλβανῶν.  
Ἀποστέλλονται νέα στρατεύματα εἰς Αλβανίαν ἐπίσης  
ἀπεφασισθη, διτὶς ἀποσταλοῦνται στρατεύματα καὶ εἰς  
Μαυροβούνιον. — Ο ναύαρχος Τῶφνελ ἐπιθεωρήσας  
τὴν θωρηκτὴν μοίραν τοῦ ναυτικοῦ ἔμεινεν εὐχαρι-  
στημένος.

26 Ἀπριλίου. — Σκέψις ὑπάρχει παρὰ τῇ Κυβερνή-  
σει, ὅπως ἀνατεθῇ εἰς τὸν Διάδοχον ἢ Γενικὴ Ἐπι-  
θεώρησις τοῦ στρατεύματος ἀπῆλλαγμένη παντὸς  
διοικητικοῦ χαρακτῆρος καὶ χωρὶς νὰ σχετίζηται πρὸς  
τοὺς προβιβασμοὺς τῶν ἀξιωματικῶν. — Τούρκος  
στρατιώτης ἐφόνευσεν "Ελληνα πολίτην παρὰ τὰ σύ-  
νορα. — Κατὰ πληροφορίας ἐκ Κωνσταντινουπόλεως  
τὸ Νεοτουρκικὸν Κομιτάτον εὑρίσκεται ἐν ἀποσυνθέ-  
σει καὶ ὁ Σεφκὲτ ἀπεφάσισεν, διτὶς κηρύξῃ τὴν στρα-  
τιωτικὴν δικτατορίαν. — Ἐγένετο ἀποδεκτῆ ἡ παραι-  
τησίς τῶν Τούρκων ὑπουργῶν Τζαβήτ καὶ Μπαμπάν  
Ζαδέ.

27 Ἀπριλίου. — Ηρξαντο ἀνακρίσεις διὰ τὴν ἐξα-  
φάνισιν μέρους τοῦ ἀρχείου τοῦ Στρατιωτικοῦ Ἐλεγ-  
κτηρίου, γενομένην ὑπὸ ἀξιωματικῶν τοῦ οἰκονομικοῦ  
καὶ ἀλλων πρὸς κάλυψην τῶν ὑπὸ αὐτῶν γενομένων  
καταχρήσεων διετάχθη ἡ προφυλάκισις τοιῶν ἀλλων  
ἀξιωματικῶν. — Οἱ Βουλγαροὶ Πρίγκηπες ἐπεσκέψθη-  
σαν τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην: εἰς τὴν ἐπίσκεψιν  
ἀποδίδεται σημασία ἐν σχέσει μὲ τὴν ἐλληνοβουλγαρι-  
κήν συνεννόησιν. — Ο Βασιλεὺς ἀνεχώρησεν ἐκ Κερ-  
κύρας ἐπανερχόμενος ἐνταῦθα.

28 Ἀπριλίου. — Χθές περὶ τὴν μεσημβρίαν κατὰ  
τὴν ἐκτέλεσιν γυμνασίων ἐπῆλθε σύγκρουσις μεταξὺ<sup>\*</sup>  
τῶν ἀντιορπολιτικῶν «Δόξης» καὶ «Νίκης», καθ' ἣν τὸ  
τελευταῖον ἐπασθεῖ σοβαρωτάτας βλάβης. — Εξέγερσις  
ἐν Κρήτῃ διὰ τὸ ζήτημα τῶν διοιστήτων Καδῆδων:  
τῶν ὅποιων ἔχουσιν ἀπόφασιν νὰ ἐμποδίσουν παντὶ<sup>\*</sup>  
τρόπῳ τὴν ἀποβίβασιν. — Κατ' ἀκριβεῖς ὑπολογισμούς  
οἱ ἀπαναστάται εἰναι ἐν Ἀλβανίᾳ ἀνέρχονται εἰς τοῦ  
πολεμοῦντες πρὸς ισάριθμον σχεδὸν τουρκικὸν στρατὸν.

## NEAI EKDOSEIS

Στὴν Φοιτητικὴ Συντροφιά. Φώτιος Φωτιάδης.  
Αθῆναι 1911.

Τραγούδια Διυομέταξα Γεωργ. Τζανετάκη, Αθῆ-  
ναι, τυπογρ. Εὐστρατίου καὶ Δελῆ 1911.

Τὸ Ἡρόον τοῦ Ἀγῶνος. Τεύχος δον ἐν Ἀθήναις.  
Ἐλλην. Ἐκδοτικὴ Εταιρεία. Περιεχόμενα: Θανάσης  
Ἄγραφωτης, ή κάταστροφὴ τῶν Λαλαίων, Ἀντώνιος  
Οἰκονόμου καὶ δὲ Πετρόμπετης ἐπαναστατῶν τὴν Μεσ-  
σηνίαν.

Δελτίο τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Ομίλου. Ἀριθμὸς Β'  
Απριλίου 1911. Αθῆνα, τυπογρ. Μάισνερ καὶ Καργα-  
δούρη. Τιμὴ κάτισθε άριθμος δραχμὴ 1,50.

Στοχασμοὶ περὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν παιδιῶν μας,  
Π. Σ. Δέλτα (ἀνατύπωμα ἀπὸ τὸ Δελτίο τοῦ Ἐκπαι-  
δευτικοῦ Ομίλου). Αθῆνα, τυπογρ. «Εστία» Μάισνερ  
καὶ Καργαδούρη 1911. Τιμὴ λεπτά 50.